СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 86. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 13-го КВІТНЯ 1951. No. 86. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 13, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 / 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ТРУМАН ВІДПРАВИВ М'АРТУРА, ЩОБ НЕ ДОПУСТИТИ ДО СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Вашингтон, 11 квітня.—Президент Труман заявив сьогодні у промові крізь радіо до народу, що Злучені Держави своєю випpавою і кампанією в Кореї мають на меті недопустити до третьої світової війни, і що він звільнив ген. Доґлеса МекАртура зі становища верховного командувача на Далекому Сході тому, що генерал не погоджувався на таку політику. Якщо б генерал МекАртур повів свою власну політику, то Америка була б виcталена на великий ризик, дати початок загальній війні. Зміст президентової промови такий:

У найпростіших словах треба сказати, що наше діяння в Кореї представляється так: Ми пробуємо недопустити до третьої світової війни. Це зовсім правильне, що ми найшлися в Кореї. Так було останнього місяця черня, так є й тепер. Хочу пригадати вам, чому воно так є.

Комуністи у Кремлі зайняті монструальною змовою здавити свободу по цілому світі. Якщо б їм поцастило, то Злучені Держави найшлись би серед їхніх головних жертв. Мусить стати ясним кожному, що ЗДА не можуть — і не будуть — стояти безчинно і вижидати чужинного наїзду. Виринає єдине питання: Коли найбільше пригожий час виступити проти такої загрози і яким способом?

Як виступити проти загрози?

Найвідповідніший час поставитися проти загрози — зробити це в самім початку. Легче згасити вогонь в початках, коли він малий ніж тоді, коли він уже розгорівся. Якщо волелюбні нації не виступлять проти аґресії разом, то вони впадуть її жертвою один по одному. Історія навчила нас, що аґресія в одній закутині світу стає загрозою в цілому світі. Цю лекцію навчився основно наш нарід, коли ми дали допомогу Греції і стримали аґресію міжнародного комунізму. Так було теж з Берліном, а напад на Корею був найбільше визиваючим і найнебезпечнішим з усіх потягнень, які зробили комуністи. Атака на Корею була тільки частиною більшого пляну на завоювання цілої Азії.

Двояка мова комуністів.

Згадаю два документи: В однім один комуністичний офіцер в Північній Кореї, вишколений у Москві у своїй промові до групи шпигів, виголошеній попереднього місяця травня, отже один місяць заки прийшов напад на Південну Корею, сказав: „Наші війська мають напасти на Південну Корею десь в половині червня . . . Придумана виправа проти Південної Кореї буде першим кроком для визволу Азії".

Зверніть увагу на слово „визволення". Це двояка мова комуністів, якої вони вживають на означення „завоювання". Другий документ: Кілька місяців перед нападом на Корею сказав один розвідчий комуністичний офіцер на Далекому Сході таке: „Щоб перевести давно вижидану світову революцію, нам треба наперед об'єднати Азію . . . Ява, Індокитай, Малая, Індія, Тибет, Країна Тай, Филипини й Японія, це наші кінцеві цілі. Злучені Держави це єдина перешкода на нашім шляху до визволення всіх країн в Південно-Східній Азії. Іншими словами: Ми мусимо об'єднати народи Азії, заки знищимо Злучені Держави".

Оце була причини нападу комуністів на Корею. Ми віримо, що Корея належить до Корейців, Індія до гіндусів і що всі народи Азії мають бути вільні. Але Совєтський Союз вишколив і озброїв північних корейців до нападу. Китайські комуністи зібрали 44 добре вишколених дивізій на Корейському фронті. Це були війська, які вони опісля кинули проти Кореї, коли північні корейці були побиті. Ми мусіли виступити в обороні Кореї, щоб недопустити до завоювання Азії. Досі нам це удалося. Ми дали ворогові лекцію і вони навчилися, що аґресія не поплатна. Наш виступ у Кореї показав, що разом з Об'єднаними Націями ми зможемо спинити аґресію і недопустити до повної третьої війни.

Рішуча постава Америки в Кореї.

Наша рішуча постава в Кореї помагає військам вільних народів, які борються тепер в Індо-Китаю й інших країнах цеї частини світу. Це само причинилося до стримання плянованого підбою світу. Сили О.Н. тепер вже загартовані і добре озброєні. Комуністи мусять поширити атаку, щоб осягнути свою ціль. З цим вони перебирають страшенну відповідальність, яка може на них впасти. Комуністи можуть теж вибрати мирне наладнання спору, яке може довести до загального відпруження на Далекому Сході. Це залежить від їхнього рішення, бо сили О.Н. будуть змагати до обмеження зудару, як це можливе.

Не треба допустити до світової війни.

Ми не хочемо, щоб зудар у Кореї поширився. Ми хочемо запобігти світовій війні, а не починати її. Найкраще зробити це так, що ми й інші вільні народи будемо відбивати напад. Міжтим комуністи нагромаджують нові сили в Манджурії. Отже виринає питання, чому ми не поробимо старань, щоб покарати аґресорів? Чому ми не збомбардуємо Китаю і не поможемо китайським націоналістам перебратися до самого Китаю? — Якщо б ми це зробили, то ми самі почали б світову війну. Кремль саме бажає собі того, щоб ми кинули великі війська і почали повну війну з Червоним Китаєм. Може так статися, що не зважаючи на наші найкращі змагання, комуністи розширять війну. Одначе було б трагічним лихом, якщо б ми таку війну почали. Отже кожному ясно: Ми хочемо послабити виправу комуністів на Корею, а водночас дати нагоду вільному світові зорганізувати свої сили.

Мир з Червоними китайцями без „апізерства".

Коли комуністи зрозуміють, що вони не всилі перемогти нас в Кореї і розширити війну на інші азійські країни, вони побачуть, що це глупота дальше боротися і будуть схильні до миру. Двері до миру завжди одверті. Одначе справжній мир у Кореї мусить прийти без загоди. Комуністи мусять наперед застановити ворожі кроки; мусять дати запевнення й забезпеку, що вони не відновлять воєнних діянь, а крім того треба знайти способи, щоб закінчити аґресію. Коли це буде осягнене, тоді буде промощений шлях до обєднання Кореї і до відтягнення всіх чужих військ.

Ген. МекАртур противний політиці президента.

Ціла низка ипадків показує, що ген. МекАртур не погоджувався на таку політику. Тому я вважав за необхідне звільнити ген. МекАртура зі становища верховного командувача так, щоб не було дальшого замішання ані не було сумніву про справжні наміри і цілі нашої політики. Зміна на становищі верховного командувача наших збройних сил на Далекому Сході не принесе ніяких змін у політиці Злучених Держав. Нам треба довести до швидкого й успішного закінчення конфлікту. Коли так зробимо, то це знак, що ми йдемо шляхом миру, волі й справедливости — заявив през зідент на самому кінці.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН І ГЕН. М'АРТУР під час останньої їхньої зустрічі на острові Вейк на Тихому океані в дні 15-го жовтня м. р. Президент Труман, що тепер звільнив ген. Мек-Артура з посту головного командaнта на Далекому Сході, тоді нагородив його найвищим військовим відзначенням.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ПРОТИ ЗАБОРОНИ ВИСИЛКИ ВІЙСЬКА ЗАМОРЕ

Вашинґтон. — Палата репрезентантів 192 голосами проти 168 відкинула змагання деяких конґресменів, щоб заборонити висилку війська Злучених Держав на оборону Західної Европи. Республіканці намагалися переперти таку постанову в законопроєкті про Загальний військовий вишкіл. Відкинення цеї поправки закінчило „велику дебату" над цією справою, на яку сенат присвятив три місяці. За те палата прийняла постанову в законопроєкті про військову бранку, щоб молодь, яка має університетські студії, не мала вже тим самим права до відложення військової служби. Кінцеве вирішення, коли студент має іти до війська, залежатиме від місцевого поборового бюра. Справу зниження віку, від якого мали б покликати рекрутів, відложено з уваги на протилежні погляди на звільнення ген. МекАртура, бо серед того могла зорганізуватися сильна опозиція проти намірів уряду.

В АМЕРИЦІ

● **Залишив становище дорадника Бюра Стабілізації Цін** колишній губернатор стейту Джорджія, М. Е. Тамсон. Він заявив, що „урядовий Вашинґтон пливе без керми по морю заколоту, пиняврсти в праці й розтратности". Впродовж 12-ти тижнів він брав платню і по $53,48 денно, а його ніхто не радився — оприлюднив він сам про себе самого.

● **Бюро Економічної Оборони й Торговельної Політики** зорганізовано при департаменті стейту. Воно має на меті недопускати до вивозу американських товарів до країн ворогів і сателітів, як це було за часів другої світової війни.

● **Почали акцію за поставлення під суд губернатора Флориди Фулера Воррена** за те, що він привернув до урядування шерифа в місті Маямі. Шериф, Джеймс Соливан, був суспендований на підставі до-

АЙЗЕНГАВЕР ПРО ВІДСТАВКУ МЕК АРТУРА

Коблєнц, Німеччина, 12. квітня. — Коментуючи легко рішення президента Трумана — щодо відставки ген. Мек Артура, аліянтський головний командант в Европі, ген. Двайт Айзенгавер, заявив, що з хвилиною, як людина вдягає військову уніформу, вона перебирає рівночасно певні обмеження. Він висловив надію та закликав американський нарід, щоби не робити з ген. Мек Артура суперечної політичної особи після його повороту до Злучених Держав. Ген. Айзенгавер, що був майором тоді, як Мек Артур був вже генералом та який впродовж кількох років служив в штабі Мек Артура, висловився з найбільшим признанням вояцьких прикмет і здібностей свого колишнього команданта та не міг скрити помітного схвилювання, почувши вістку про рішення през. Трумана. Сам ген. Айзенгавер в хвилині проголошення вістки приглядався воєнним вправам французьких відділів в рямках спільної аліянтської европейської армії, яку він тепер формує.

РЕСПУБЛІКАНЦІ ХОЧУТЬ ПОСТАВИТИ ПРЕЗИДЕНТА ПІД КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД

Вашинґтон, 11 квітня. — Республіканські провідники у Конґресі підняли погрози, що поставлять президента Трумана під конституційний суд („імпічмент") за звільнення ген. Доглеса МекАртура зі становища верховного командувача збройних сил Об'єднаних Націй на Далекому Сході і за інші військові помилки. Теж появилися голоси, щоб поставити під такий суд секретаря Діна Ачесона за його помилкову політику на Далекому Сході. Вони випрацювали в цій справі відповідні резолюції, які мають бути зголошені обох палатах Конґреcу.

Республіканці почали кампанію за закликання ген. МекАртура до Злучених Держав, щоб він виголосив на спільнім засіданні обох конґресових палат свої погляди на закордонну політику Злучених Держав. Запитаний телефоном, генерал МекАртур відповів, що він може приїхати до Вашинґтону за три тижні і радо явиться перед Конґресом, якщо його запросять.

ВІДСТАВКА ГЕН. М'АРТУРА ВИКЛИКАЛА ВДОВОЛЕННЯ В ЕВРОПІ

Париж, 12. квітня. — Тоді, як публична опінія Злучених Держав поділена щодо оцінки останнього рішення президента Трумана — про відставку ген. Мек Артура з посту головного команданта на Далекому Сході, та як далеко-східні країни в більшості занепокоєні тим фактом, в европейській опінії не скривається вдоволення з цього приводу. За цим є три головні причини: 1. Поступування і становище ген. Мек Артура тут вважалося великим риском нової світової війни. — Його останнє домагання щодо бомбардування баз в Манджурії та використання національно-китайських військ для — „другого фронту" в Китаю — було потрясло Европою майже так само, як колишнє повідомлення президента Трумана про використання атомової бомби в майбутній війні. Ген. Мек Артура вважалося в Европі виразником імпульсивної американської політики. — 2. Майже з такою самою тривогою ставилася Европа до думки ген. Мек Артура, що з большевизмом можна розправитися на Далекому Сході і в той спосіб захистити Европу. Европейці побоюються, що заанґажувавшися в більшій війні в Азії, Америка скерує туди свої головні зусилля коштом оборонної допомоги Европі. Европейські народи вважають, що до кінцевої розправи з большевизмом прийде власне в Европі, хоча вони хотіли б цю розправу відложити по можності якнайдальше, якщо вона вже неминуча. — 3. Самого ген. Мек Артура вважалося в Европі причиною багатьох загрозливих розбіжностей між самим аліянтами. З дотеперішніх голосів і коментарів виходило б, що рішення през Трумана в справі ген. Мек Артура одобрюють — Британія, Франція, Італія, Голандія та деякі інші країни.

ДИПЛОМАТИ В МОСКВІ НЕ БАЧАТЬ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ЗАГРОЗИ ВІЙНИ

Москва, 12. квітня. — Представники чужих країн в цій совєтській столиці не спостерігають нічого такого, що могло б вказувати на безпосередню загрозу нової совєтської аґресії. Вправді, совєтська пропаґанда проти західних аліянтів постійно збільшується і загострюється, проте найбільшу увагу віддається все ще внутрішнім совєтським справам і назовні не спостерігається нічого надзвичайного. Зокрема ніхто з дипломатів не може потвердити вістки про перекидування та концентрацію совєтських військ, хоча тут такі справи держиться в строгій таємниці. Минулої п'ятниці совєтська пресова агенція „була уповноважена" спростувати і заперечити західні повідомлення про концентрацію совєтських військ в Манджурії. В місцевих дипломатичних колах теж ставляться до цеї віст-
Далекому Сході, то вона не
ки зі застереженням, знаючи, що, коли б Москва приготовлялася до інтервенції у війні на потребувала б концентрувати своїх військ в Манджурії, маючи власний спільний кордон з Кореєю.

● **Хор Українських Бандуристів** дістав належне признання за свій виступ в Ютика, Н. Й. Місцеві газети принесли гарні рецензії з виступу 4 квітня.

● **Відмовили конференції в Білому Домі командувачеві Американського Леґіону** Ерлі Кокі після свого повороту з Італії. Як причину подали, що він наперед оголосив в газетах, про що хоче розмовляти з президентом.

● **Етіопія рішила вислати 700** вояків до боротьби проти большевизму в Кореї.

ГЕН. М'АРТУР ЗАПОВІВ ПОВОРОТ ДО АМЕРИКИ

ЗДЕРЖУЄТЬСЯ ВІД КОМЕНТАРІВ НА ТЕМУ ВІДСТАВКИ. БУДЕ РАДИЙ ВИСТУПИТИ ПЕРЕД КОНҐРЕСОМ. РІДЖВЕЙ В ДОРОЗІ ДО ТОКІО

Токіо, 12. квітня. — Ген. Доґлес Мек Артур, діставши вчора повідомлення від президента Трумана про звільнення його з усіх командних постів на Далекому Сході, негайно передав тимчасове командування найстаршому офіцерові в своєму штабі, відбувши з ним ще останню майже три годинну конференцію в головній кватирі. Проте, так сам генерал, як і його штаб здержалися вчора від будь-яких коментарів на тему змін в командуванні. — Ген. Мек Артур, відповідаючи на телефонічний запит республіканських лідерів в Конґресі у Вашинґтоні, заявив, що він вернеться назад до Злучених Держав впродовж найближчих трьох тижнів і „радо" виступить перед спільною сесією Конґресу з відповідними вияснeннями на тему далеко-східньої політики, якщо Конґрес того бажатиме. Вміжчасі повідомлено, що ген. Метью Ріджвей, одержавши наказ перебрати далеко-східнє командування, вибрався з корейського фронту до Токіо, щоб наказ виконати. Відставка ген. Мек Артура стала головною подією в світі і теж на Далекому Сході її найширше коментується. Державні мужі, політики і стратеги хотіли б відповіді на питання, які наслідки і зміни може мати відставка Мек Артура. Опінія під цим оглядом, подібно як і в самій Америці, поділена і це відноситься не так до особи ген. Мек Артура, як зв'язаної з ним політики. Відставка ген. Мек Артура означає, що політика Злучених Держав стала твердо на становищі льокалізації війни в Кореї та евентуального замирення, вважаючи, що властивим місцем на розправу з агресивним комунізмом є Европа, а не Далекий Схід. Це турбує тепер головно Японію та інші азійські країни, за виїмком Індії. Безпосередньо заінтересований у відставці ген. Мек Артура японський уряд — відбув вчора надзвичайну сесію, вислід і перебіг якої невідомий. В загальному спостерігається велике стурбування японців відходом ген. Мек Артура, для яких він впродовж останніх п'ятьох років був властивим володарем.

ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ ВОРОЖИЙ СПРОТИВ В КОРЕЇ

Токіо, 12. квітня. — Аліянтські війська, продовжуючи свій похід вперед в Північній Кореї, натрапили вчора вже на сильний ворожий спротив, головно в районі на південь від Йончон. Рівночасно південно-корейські війська вчора знову перейшли ріку Імджін та загналися далеко у ворожу територію, майже не натрапляючи на спротив. Натомість сьогодні вранці червоні вже відкрили сильний артилерійський вогонь на західному секторі центрального фронту. На східному секторі фронту не було майже жадної військової активности, подібно як і в районі резервуару Гвачон, де вчора заповідалося можливість першої великої битви за останні місяці. З поінформованих джерел подається, що в останньому перекинено до Кореї 18 нових комуно-китайських дивізій, так що загальні сили ворога там виносили б тепер около 695,000 вояків. Тільки за останній тиждень стверджено приявність на фронті 95,000 нових ворожих військ. В загальному складі ворожих військ в Північній Кореї мало б бути 470,000 комуно-китайських „добровольців". 212,000 північно - корейських червоних та 13 дивізій партизанів різних походжень. Погана погода впродовж вчорашнього дня обмежувала дії авіяції, як теж воєнної фльоти, що безупину бомбардує ворожі порти і шляхи постачання — здовж побережжя. Вістка про відставку ген. Мек Артура була на фронті не меншою несподіванкою, як і в цілому світі. Ген. Ріджвея, призначеного на пост головного команданта на місце ген. Мек Артура, ця вістка застала на відвідинах в перших лініях фронту.

ФОРМОЗА ПОТРЯСЕНА ВІДСТАВКОЮ ГЕН. МЕК АРТУРА

Тайпеї, Формоза, 12. квітня. Відставка ген. Мек Артура з посту головного команданта на Далекому Сході зробила — найбільш потрясаюче враження — на національно-китайський уряд на Формозі, у великій мірі нівелюючи його надії на можливість швидкого повороту на китайський континент. Це тим більше, що останньою причиною відставки ген. Мек Артура була його заява в справі використання національно-китайських військ для відкриття проти-комуністичного другого фронту на китайському континенті. Проте, в офіціяльних національно-китайських колах здержалися від будь-яких коментарів на цю тему, заявляючи, що це не є їх ділом критикувати през. Трумана, — голову держави, від якої вони сподіються дістати допомогу для визволення країни. Натомість конґресмен Орленд К. Армстронґ, республіканець з Мізурі, що перебуває тут на „інспекції", вважає відставку ген. Мек Артура „найбільшою перемогою комунізму від часу захоплення Китаю".

ЮГОСЛАВСЬКИЙ НАРІД ДОВІДУЄТЬСЯ ПРО ЗАХІДНУ ЗБРОЮ

Беоґрад, 12 квітня. З кол югославського уряду повідомлено в місцевій пресі, що з огляду на постійне збільшування загрози збройного нападу на Югославію з боку Совєтського Союзу та його сателітів, югославський уряд вважав за відповідне звернутися до західних великодержав за допомогою в модерному озброєнні югославської армії. Це рішення вважається в Югославії найважливішим від часу зірвання з Москвою. Про нього поінформовано югославський нарід, — щоб протидіяти совєтсько-комінформівській пропаґанді на тему „запродання" югославського уряду „англо-американським імперіялістам". В повідомленні вияснюється, що ані допомога в озброєнні ані останні позички і кредити для Югославії не означають приступлення Югославії до західного оборонного союзу, як теж в нічому не зобов'язують країну під оглядом внутрішньої політики.

В СВІТІ

● **Генеральний секретар О. Н.** — Триґве Лі, що є в дорозі до Югославії, заявив в Парижі, що відставку ген. Мек Артура він вважає внутрішньо-американською справою і не має на цю тему жадних коментарів.

● **ІРО рішило продовжувати** — свою опіку над скитальцями так довго, як довго вистачить їй грошей, замість обмежувати її до 30-го жовтня ц. р.

● **Чехословацький уряд** заборонив закордонним дипломатам входити в будь-які безпосередні зв'язки з будь-яким іншим відділом чеського уряду, за виїмком міністерства закордонних справ.

● **Конфлікт між Сирією і Ізраїлем** загострюється після дальших військових сутичок, включно з вчорашнім боєм між двома сирійськими і одним ізраїльським літаком.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗВІЛЬНЕННЯ ГЕН. МЕКАРТУРА

Президент Труман звільнив ген. Доґлеса МекАртура з його обов'язків як головного командувача на Далекому Сході. Подія ця стала відразу величезною сензацією не тільки в Америці, але й цілому світі. Тут бо не йдеться тільки про заміну одного славного генерала другим, до того теж славним, відважним і знаменитим вояком, але про далеко важніші проблеми, які по своїй сутті зводяться до питання дальшої політики відносно совєтської аґресії як в Азії, так і в Европі.

МекАртур є генералом великого маштабу. Щодо цього немає сумніву навіть у його запеклих ворогів, які закидають йому амбіцію стати „визвольником Азії", другим Цезарем. Сам МекАртур переконаний, що Білий Дім і департамент стейту ведуть злу політику на Далекому Сході та не дають йому розвинути його військових і політичних спроможностей в Кореї, обмежуючи воєнну стратеґію раз-у-раз різними політичними зглядами, ціллю яких мало б бути зльокалізування війни, а не її поширення. Як ставився МекАртур до того роду порад і обмежень, пізнати найкраще по цитатах із творів римського письменника Лівія, приміщених на стінах його робітні. Між ними є завваги римського полководця Луція Амелюіса Павлюса, що вів у 168 р. перед Христом війну в Македонії та які звернені до критикуючих його сенаторів:

„Командирам повинні дораджувати тільки люди особливих талантів; які, віддавали себе спеціяльним студіям воєнного мистецтва та знання яких походить з досвіду; які перебувають на території, на якій ведеться війна; які приглядаються ворогові й добачують користі з певних нагод; які, подібно до людей, що знайшлися на тому самому кораблі, виставлені на ту саму небезпеку. Тому, якщо хтонебудь вважає себе компетентним давати мені поради щодо ведення війни, якою я маю проводити, хай він не зрікається своїх услуг для добра держави, але хай прибуває до Македонії".

Це є тло, на якому постало непорозуміння між ген. МекАртуром і департаментом стейту, а в дальшу черґу і президентом Труманом, як начальним командантом та рівночасно відповідальним і за закордонну політику. Генерал МекАртур давав кількома наворотами явно до зрозуміння, що він не погоджується з директивами щодо способу ведення війни в Кореї. Він домагався більше війська, домагався права бомбардувати совєтське запілля в Манджурії, як теж згоди використати національно - китайські війська Чянґ Кай-ші в Кореї й для інвазії червоного Китаю. Ген. МекАртур переконаний, що китайський диктатор Мао не має великої сили і може бути переможений та що врятування Азії є так само важне, як рятування Европи.

Президент Труман і департамент стейту вважають, що пропозиції ген. МекАртура означають третю світову війну та що Европа важливіша від Азії, а війна з червоним Китаєм означала б совєтський наступ на західну Европу. Звільнення МекАртура аж ніяк не розв'язує цих проблем і вони далі існуватимуть. Президентові Труманові цілком певно було важко рішитись на звільнення ген. МекАртура. Він же ж сам не так давно особисто їздив до нього, щоб з ним усі ці справи переговорити і вияснити, зокрема залежність політики Злучених Держав на Далекому Сході від політики Аліянтів і від Об'єднаних Націй. Виходило б, що ані ця розмова, ані дальші упімнення не мали впливу. МекАртур глибоко переконаний, що слушність по його боці та що треба рішитись на одверту боротьбу з комуністами в цілій Азії. Це є його „розв'язка". Тепер прихильники генерала питають президента про його розв'язку, і кажуть, що він не має ніякої.

На тому тлі прийде тепер до гострих дебат у Конґресі, які готові внести велике замішання в американське громадянство, між яким МекАртур має дуже багато гарячих симпатиків.

ПРОБА СИЛ В КОРЕЇ

В міжнародних політичних і військових колах вважається корейську війну за звичайну пробу сил та можливостей їх використання. На побоєвищах Кореї відбувається в практичній формі те, що теоретично діється вже від кількох років в міжнародній політиці. У військовому і політичному розумінні в Кореї відбувається експеримент, від висліду якого неодмінно залежатиме майбутня доля світу.

Ген. МекАртур, а за ним теж ген. Ріджвей, говорили недавно про повну безвиглядність корейської війни в теперішних політичних обставинах. Армія і стратеги таких безвиглядностей не люблять. Бавитись можна в політиці, але війна та зв'язана з нею смерть і руїна це вже не є гра в піжмурки. І тому військове командування, відповідальне за перебіг і вислід війни, бажало б її вирішення. Але політика веде іншу гру і в тому полягає „безвиглядність".

Рівночасно з цим є цілий ряд інших познак і повідомлень, що теперішня проба сил в Кореї зближається до переломової кризи. Деякі з тих передвісників нового розвитку:

Червоні в Кореї переґруповуються та стягають нові величезні сили в людях і матеріялі, правдоподібно до нового великого весняного наступу. Спікер Палати Репрезентантів, Сем Рейберн, вважає, що американський нарід повинен знати теж про концентрацію совєтських військ на Далекому Сході та про безпосередню загрозу нової світової війни. Рівночасно повідомлено про розбудову ворожої авіяції в Манджурії, що правдоподібно візьме вже масову участь в найближчому сподіваному наступі. Всі ворожі літаки є совєтського виробу. Самі Совєти мають на Далекому Сході около 4,000 воєнних літаків. Неофіціяльно повідомлено що аліянтський головний командувач на Далекому Сході має повновласть наказати аліянтській авіяції бомбардування манджурських баз, якщоб ворожі літаки появилися на фронті масово.

В здогадах можливостей розвитку війни в Кореї не можна забувати дуже важливого фактора: втрат. Американські втрати в тій війні за перших дев'ять місяців виносять 58,550 вбитими, пораненими і пропавшими, отже переважно полоненими. Американські втрати за перший повний рік другої світової війни виносили 58,547 вояків. Значить, „проба сил" в Кореї є досить коштовна, правдоподібно більше, ніж Злучені Держави готові заплатити. Це, що комуно-китайський і північнокорейський ворог в тому самому часі втратив 760,300 вояків, є малою потіхою для аліянтів, тим меншою, що між тими втратами нема цілком, або є тільки одиниці втрат властивого ворога — Москви.

Які вигляди на найближче майбутнє? Замирення — можливе, але мало правдоподібне. Противна сторона досі не виявляє до того найменшої охоти, хоча мала вже багато нагод. Сьогодні єдиним реальним сподіванням в Кореї є новий весняний наступ комуністичних орд, дарма, що аліянти намагаються випроваджувати їх з рівноваги. В сподіванні такого наступу аліянти розбудували відповідні оборонні позиції в Південній Кореї ще заки почнали теперішній „обмежений наступ" на північ від 38-мої паралелі, отже приготовилися на відступ. Можна сподіватися більших битв, можна припускати теж можливість поширення війни на Манджурію, але в теперішній стадії політичні і стратегічні авторитети не бачать безпосередньої загрози третьої світової війни, хоча її не виключається. В кожному разі признається повну правду твердженням ген. Ріджвея, що „перелом" в корейській пробі сил залежить тільки від дальшого становища червоних.

До цього тепер долучується відставка ген. МекАртура з посту головного команданта, що без сумніву не залишиться без впливу, можливо навіть рішального, на дальші події, зв'язані з війною в Кореї.

Американські підприємства в Канаді

Загально відомо, що в Канаді існують філії американських підприємств. Знавці твердять, що в Канаді діє яких 2,000 американських фабрикантів, які контролюють четвертину канадійської продукції. Це зроблене так, що в засаді канадійські громадяни закладають підприємство за законним чартером, одначе стара американська фірма вкладає гроші. Є ще другий бік справи: Читаючи стетові газети, можна завважити великий оборот на біржі цінними паперами „секюрітіс" канадійських підприємств. Це вказує, що в Стейтах мають великий попит канадійські бонди й інші цінні папери, і що поодинокі американські громадяни особисто вкладають свої гроші в канадійські підприємства.

Здавна було звісне, що напр. дітройтська Форд Мотор Компані або Дженерал Моторс, виробляють на великі розміри автомобілі, особові й вантажні, в Канаді. Це останнє підприємство вклало минулого року тридцять мільйонів долярів на виріб холоділень у своїх канадійських фабриках. Теж виробляє вже мотори Дізеля, надіючись, що канадські залізниці перемінять свої льокомотиви повнотою на систему Дізеля, бо призначили на таку ступневу переміну пів біліона дол.

Одначе американські підприємці не обмежуються тільки до виробу машин. Туди вже пішов виріб телевізійних апаратів Адмірал Телевіжен з Шікаґо, і його переіменовано на Канедісн Адмірал Корпорейшен, а Ґріффітс Ляботраторії, теж з Шікаґо, перенесли до Канади продукцію харчових хемікалій і уживків. Зрештою імена фірм це тільки свідоцтва стейтської експанзії в Канаді.

Хоч уряд в Оттаві не оприлюднив американських інвестицій, то фінансові знавці обчисляють, що в самому минулому році зі Стейтів пішло до Канади 600,000,000 долярів на побудову фабрик і устаткування. Це більша сума ніж була інвестована в Канаді підчас цілого періоду другої світової війни в рр. 1939-45. Коли до самих фондів на інвестиції додати ще вартість закуплених в Америці канадійських цінних паперів, то загальний вклад американських маєтків у Канаді у минулому році дійде до 1,800,000,000 долярів. Це доказ американського довір'я до Канади, не зважаючи на положення Канади в сусідстві російського Сибіру, з якого можна побоюватися нападу совєтських літаків на Північну Америку, а теж і на різні „престижеві" тертя. Не виключене, що значна частина підприємств у Канаді продукує оборонні матеріяли. Коли так, то американські громадяни від себе причиняються до скріплення оборони нашого північного сусіда, а це знову скріпляє взаємне довір'я.

При цьому треба пам'ятати на величезні природні багатства Канади. Час від часу телеграми сповіщають про „вибух нафтової кип'ячки в провінції Алберта. На це звернули увагу ще в час стейтські підприємці і кинулися туди з своїми плянами. Нафтова гарячка почалася в Алберті в 1947 р., коли то канадійське нафтове підприємство Імпіріял Ойл Лтд. Ледюк відкрило перше джерело нафти на албертійських преріях. Канадійська філія стейтської Стандарт Ойл Ко. оф Ню Джерзі якстій виасиґнувала 23,000,000 долярів на прослідження й наєм сусідних піль, а пізніше вклала сто мільйонів долярів на пошукування за новими нафтовими полями. За цею нафтовою компанією помандрували зі Стейтів інші фірми, які роблять досліди в провінції Саскачеван. — Нова зачертерована давня американська фірма під назвою „Шелл Ойл Компані оф Канада" заключила контракти на винаєм шости мільйонів акрів землі на довгі часи.

Окремо йдуть американські доляри до лісових пущ на далекій півночі. Так, напр. в околиці Квебек-Лябрадор йде розбудова недавно відкритих великих злож залізної руди, титанію, міди. Квебек-Лябрадор басен стане незабаром до конкуренції із звісною залізно-рудною смугою Масабі у стейті Мінесота.

Яке значення мають американські інвестиції в Канаді, — пізнати з цього, що ще в літі минулого року канадійський доляр мав вартість 90 американських центів, а в жовтні того самого року його вартість підскочила до 95 центів і тепер уже обі країни не ставлять ніяких обмежень при виміні одної валюти на другу.

Вклад американських капіталів посередньо причинився до приспішення переселення европейських скитальців до Канади. Коли Канада розвиває продукцію, вона потребує свіжого робітника. Це заставляє уряд звертатися до Европи вже задля власного інтересу за новим допливом робучої сили.

П. Василенко

Большевицька препарація клясиків літератури

1. Ім'я Дж. Вашинґтона в примітках до творів Шевченка

Большевицькі видання клясиків літератури завжди були тенденційні, але ще ніколи не було такої безсоромної препарації і часом фальсифікації творчости письменників, як в останні часи. Після доповіді А. Жданова про російські журнали „Звезда" і „Ленинград" почалася жахлива кампанія проти західньоевропейської культури, проти так званого „космополітизму". З надмірною пихою і зарозумілістю московського шовініста Жданов відкидає европейську літературу, — проголошує вищість російської літератури і заявляє: „Де ви знайдете такий народ і таку країну, як у нас?" Ці слова совєтського вельможі були гаслом, партійною директивою, наказом. І почалася ціла бакханалія! Заперечуючи явні і всім відомі елементарні факти впливів західньоевропейської літератури на окремих письменників, ці горе-критики накинулись на видатних літературознавців, викриваючи в їхніх працях „схиляння і плазування перед буржуазною західньо-европейською літературою". Та цим цькуванням не обмежилися. Боротьба проти „космополітизму" позначилася на безсоромному поводженні з творами клясиків літератури, а особливо на фальсифікації творчости письменників. Яскраві приклади цієї фальсифікації і препарації українських клясиків приведемо в наступних статтях. А тепер зупинимося на факті безсоромної препарації приміток до творів Шевченка.

Тенденційність большевицького „літературознавства", ненауковість його, залежність його від чергової промови чи доповіді вождя або якогось партійного вельможі, залежність його від сучасних політичних тенденцій, від так званого „текущего момента" — все це яскраво і виразно стверджується на такому конкретному прикладі як пояснення слова „Вашинґтон" в примітках О. Є. Засенка і Д. Д. Копиці до першого тома „Повної збірки творів Тараса Шевченка" за редакцією О. Є. Корнійчука („академіка" і голови редакційної колегії.., дійсного члена АН УРСР П. Г. Тичини, дійсного члена АН УРСР О. І. Білецького, дійсного члена АН УРСР М. Т. Рильського, члена-кореспондента АН УРСР С. І. Маслова, члена-кореспондента АН УРСР П. М. Попова, Д. Д. Копиці., Київ, 1949. Видання, як бачимо, „академічне". І от у цьому, з дозволу сказати, „академічному виданні" на сторінці 631 в примітках до вірша „Юродивий" читаємо таке пояснення:

„Вашинґтон, — американський державний діяч 15 ст., великий землевласник, очолив боротьбу за незалежність від Англії, перший президент Сполучених Штатів Америки. В кінці своєї діяльності виявив вороже ставлення до французької революції і став на шлях економічних поступок Англії."

В цій примітці скривається явна тенденція очорнити Дж. Вашинґтона, замовчуючи його велике історичне значення, знизити його ролю великого борця за свободу Америки, підкреслюючи абсолютно несуттєві факти, які ніякого значення не мають в діяльності Великого Президента Америки. — Текст цієї примітки яскраво відбиває сучасні антиамериканські тенденції совєтської політи, віддзеркалює сучасну шалену протиамериканську аґітацію і пропаґанду. Але на цей раз услужні коментатори перестаралися. Бо така інтерпретація імени Вашинґтона цілковито суперечить явно і недвозначно висловленій Шевченком ґльорифікації Вашинґтона. „Коли ми діждемося Вашинґтона з новим і праведним законом?" — у цих словах — Шевченка для кожного ясно без Копицевих коментарів, хто такий Вашинґтон і яке він має значення для свого народу і не тільки для свого, а й для всіх народів, як зразок національного героя і борця за свободу і за „новий праведний закон". Всякому ясно, що Шевченко не міг з таким захопленням писати про Вашинґтона і мріяти про свого українського Вашинґтона, — якби Джордж Вашинґтон був би тільки „великим землевласником", що „виявив вороже ставлення до французької революції і став на шлях економічних поступок Англії". Отже примітка про Вашинґтона цілковито протирічить тексту Шевченкового висловлення про Вашинґтона. Виникає питання, чи й в інших виданнях Шевченка так само коментовано ім'я Вашинґтона? Чи може інакше?

Беремо кілька совєтських видань творів Шевченка за різні роки — від 1939 до 1948 року включно, читаємо коментарі до слова „Вашинґтон" і бачимо, що ті самі редактори в інші роки і в інших умовах, коли не було такої шаленої протиамериканської кампанії, зовсім інакше пояснювали це слово, при чому пояснювали відповідно до історичної правди, пояснювали так, що зрозуміло було, чому такий пієтет мав Шевченко до Вашинґтона. Цей пієтет українського поета до великого борця за свободу Америки був обґрунтований цими коментарями, що не розходилися з правдою. Ось кілька прикладів цих коментарів. В академічному п'ятитомовому виданні творів Шевченка за редакцією тих самих Корнійчука, Тичини, Рильського, Копиці та ін, у примітках, що їх складали наукові співробітники Інституту Шевченка АН УРСР, читаємо:

„Вашинґтон, Георг, — борець за звільнення Північної Америки спід влади Англії в другій половині 18 ст., перший президент Сполучених Штатів Північної Америки." — (Стор. 385).

Такий же текст примітки в „Кобзарі" Шевченка, виданому в 1939 році. У збірнику Академії Наук УРСР „Пам'яті Т. Г. Шевченка", 1939 р., в статті Ф. Ястребова на стор 83 читаємо:

(Докінчення зі стор. 5.)

В. Гайдарівський

Мерехтливі Зорі

Оповідання

1)

1. Несподіваний гість

Наша бригада кріпильників, виїхавши на-гори, купалася з іншими шахтарями третьої, підготовчої зміни, в паркій лазні. Тхнуло, як і в копальні, цвіллю, кислим потом і вугільними випарами. Вода з шипінням і дзюрчанням гострими пасмами спадала з решітчатих лійок на брунатні постаті і збігала каламутними потоками на цементову долівку.

Поруч мене намиленим віхтем старанно тер своє тіло бригадир Іван Кузьмич Лупін. З-під пороху, що в'ївся був у бригадирову шкіру, виявились на лобі, пересіченому навкоси глибоким шрамом, подовисні зморщки; на поборознених брийсами щоках заблищали руді волосинки кілька день неголеної бороди, а на верхній губі зацвіли, мов купчаки, жовті, наїжачені, коротко підстрижені вуси.

Іван Кузьмич, бризкаючись і розкидаючи шматтям мильної піни, від задоволення крекав і по-конячому пиркав.

Коли наша купання наближалося до кінця і бригадир уже стояв під струменем води жіночобілий, покраплений ледве помітними цятками ластовиння, він мрійно усміхнувся і сказав:

— Сьогодні я б з приємністю випив. Ох і випив би, їдять його мухи з комарями . . .

Бригадирове бажання — мені не новина. Іван Кузьмич, як майже і всі шахтарі, випити любив, але пив він під вихідний день, щоб мати час прохмелитись і на роботу завжди з'являвся тверезий, тільки червоні очі і сморід перегорілого напою, що пашів з його пересохлих пухнастих уст, свідчили про минуле задоволення пристрасти.

Крім того, що Іван Кузьмич знав, коли йому можна випити, він був вибагливий у доборі собі й товариства. Аби з ким за стіл не сідав. На те мав поважні причини. Він і як комуніст, і як взагалі людина, мусів поводитись обережно, тим більш, що через свою необачність одного разу трохи не вскочив у халепу, вірніше, вскочив і ледве зміг з великими труднощами з неї виборсатись.

То був випадок подібний на мій з тією лише різницею, що мене засудили на п'ять років примусової праці, а його, партійна організація, добре пошарпавши і наклавши сувору догану з попередженням, таки від тюрми відваландала.

До мене підчас колективізації приїхав двоюрідний брат, що втік десь з потягу розкуркулених арештантів, котрих везли до Сибіру. А до Івана Кузьмича — небожа, хлопчина вісімнадцяти років, що встиг побувати на північних лісорозробках і теж мав щастя звідти втекти і дістатися до дядька на шахту.

Мого брата і того парубійка, а з ними й ще кількох втікачів, підчас облави одної ночі позабирали по хатах селища і відвезли знову туди, де вони були, а таких як я позасуджували за переховування клясових ворогів і сприяння в їх діяльності.

Відтоді Іван Кузьмич відкинув сантименти, відмовився від рідних і знайомих і товаришував з людьми бездоганними, кристалічно чистими та стриманими в словах. Він враховував і знав з життєвого досвіду, що одна його помилка, один необачний вислів і йому нагадають минулу провину, що спливе, мов на воді олійна пляма. А він і без того втратив надто багато. В свої п'ятдесят три роки щодня їде в шахту і не матиме ніколи, поки й сконає, можливости, хоч на старість попрацювати на поверхні, не кажучи вже про висунення на господарську чи адміністративну посаду. Не прийдь ще той утікач, Іван Кузьмич напевне б уже був або головою сільради чи райвиконкому, або головою артілі кустарів-ремісників чи ще чимось. Та про висунення тепер не доводиться і мріяти, треба пильнувати за собою, щоб тільки не сталось гіршого.

І він пильнував, виявляв свою активність, при кожній нагоді показував свою відданість партії й виробництву.

Такої, принаймні, про нього були думки ті, хто знав його ближче.

Цілком зрозуміло, що я, людина з заплямленою репутацією, ні в якому разі не міг належати до кола товаришів Івана Кузьмича. Ми разом працювали і наші взаємини далі виробничих стосунків не переступали.

І почувши від Івана Кузьмича його бажання випити, я не міг збагнути до кого він звертався. Адже ж не до самого себе. Навіть оглянувся, чи нема когось за мною? Але близько не було нікого.

Я не відгукнувся, ніби нічого й не чув. Одягались ми і я розподіляв час так, щоби вийти нам з лазні разом. Коли вже ми опинились за шахтним подвір'ям, я сказав:

—То може б до мене заглянули, Іване Кузьмичу. Посиділи б трохи . . .

Він мовчки звів з-під волохатих рудих брів карі оченята, пробіг по мені змірюючим поглядом і нічого не відповів. Ішли ми мовчки, але поки йому вже треба було повертати за ріг і тоді промовив:

— Воно б можна і посидіти, Григоре. Чому б не посидіти. Та сам знаєш . . . Автім — зайду. Тільки сам, без тебе, іншою дорогою . . .

І повернув у темний завулок.

На териконі, — звалищі шахтної породи, — що височів, як степова гостра могила, вовчими очима виблискували червоні вогні. А за териконом крайнеба загорялась ранішня зоря. Селище уже не спало. Жінки, вирядивши чоловіків до шахти на працю, стояли в черзі біля водогінної колонки, з димарів над будинками клубився прудкий чорний дим, біля крамниць топцювалися молодиці й підлітки, ґрюкотіли колеса хлібної будки, що її тягнула волов'ячою ходою сонна коняка.

Я купив літру горілки і моя дружина запитливо подивилась на покупку.

— Зараз до нас гість прийде, — пояснив я. — Бригадир Іван Кузьмич . . .

—Щось у лісі здохло, — усміхнулась вона. — Мабуть грошей нема, то й до Колесника можна піти. Тоді й Колесник потрібний . . .

Дарка ще б вимовляла свої докори та рипнули двері і в хату увійшов Іван Кузьмич. Ми сіли в кухні, бо в другій кімнаті ще спали діти. Гість зашморгнув на вікні фіранку, позатулював щілини.

— Не люблю як мені в рот заглядають, — пояснив він, сідаючи в куток за стіл.

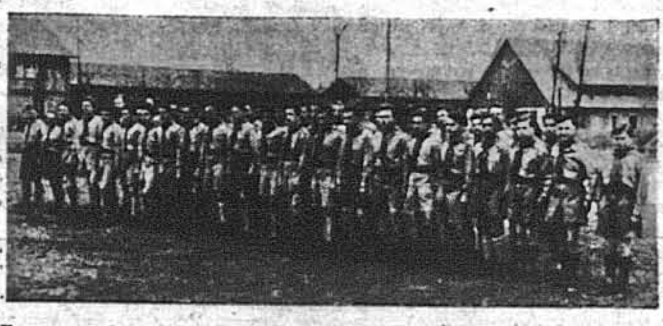
Після перших чарок розмова у нса ще не в'язалася, ми не знаходили потрібної теми, говорили аби говорити. Після висловлювання здогадів, яка буде наступна зима перейшли до спогадів свого дитинства, а спогади та ще дитинства — найкращий спосіб уникнути небезпечної сучасности. Нам ще, як мені здавалось, цього і треба. І я важав, що спогадів нам вистачить, поки і порожніє літра. А горілка в пляшці помітно осідала і гість помітно повеселішав і ще більше порудішав. Він говорив жваво, з завзяттям, ніби й досі почував себе таким, яким був може п'ядесят років тому.

І зовсім несподівано Іван Кузьмич змінився в обличчі, куди ділась та безжурність і веселість, він відштовхнув ногою вільний стілець і міцно ляснувши ластовиннячими руками об стіл, сказав:

(Продовження буде).

Сильно - Красно Обережно - Бистро!

Привіт І. Загальному З'їздові Пласту в ЗДПА!

Група українських пластунів в одному з таборів в Німеччині в 1946 р.

Інж. Євген Кульчицький-Ґут

ПЛАСТ В АМЕРИЦІ

На сторінках українських часописів в Америці щораз частіше зустрічаємо назву „Пласт", „пластун". В краю, за сорок років існування цієї організації, був час запізнатися з цими назвами, але тут наші громадяни, особливо з рядів старшої еміґрації, часто ще не знають, що ці назви говорять.

Пласт — це організація для виховання на здатних і чесних громадян. Об'єднує вона українську молодь, і старших навіть, які перейшли пластовим вихованням. Український Пласт діє від р. 1911, перещіплюючи на український ґрунт організаційні взори та ідейні заложення світового Скавтінґу, та примінюючи їх до потреб і традицій українського народу. Тисячі найкращих працівників на громадському полі, що їх виховав і вишколив Пласт, — доказують його велике значення і потребу. Участь членів Пласту, чи ним вихованих громадян, у визвольних змаганнях, у підпольній боротьбі, в культурній і господарській ділянках суспільного життя — роблять цю організацію одною з найважніших і найкорисніших для української справи взагалі, зокрема в теперішній момент. Тому теж українське громадянство в краю з усіх сил старалося допомагати цій організації як матеріяльно так і морально. А найбільшим опікуном і добродієм Пласту був сл. п. Митрополит А. Шептицький.

Пласт виховує молодь на загально - українській плятформі, тому теж стоїть на становищі толерантности, вирозумілости, пошанування власних авторитетів та збереження надбань всіх дотеперішніх поколінь. Наш клич: „Вірність Богові й Україні!" — уважаємо за основу нашої ідеології. Але рівночасно наш закон моралі й етики наказує нам льояльність і прихильність до всіх наших приятелів і добродіїв. Таке теж є наше відношення і до Америки: ми вміємо погодити любов до свого рідного — з льояльністю і пошануванням американського закону і всіх уряджень американської держави! Не до подумання було б, щоб поміж українськими пластунами знайшлися зрадники Америки.

(Закінчення на стор. 4)

ПЛАСТОВА ПРИСЯГА

У світів пожежі, в заграві кривавій,
Під звуки завзятих зусиль боротьби,
У пам'ять святої предківської слави —
Вкраїні обіти складаю оці:

Плекатиму с и л у і тіла і ума,
Щоб нарід мій вольний, могутній повстав,
Щоб тиха, журлива невольнича дума
Замовкла, а гордо, щоб спів наш лунав.

К р а с у я і щастя по всій Україні
Ширитиму, власний забуду свій труд,
Щоб зір свій від праці, при згорбленій спині,
Підняв часом в небо мій втомлений люд.

А працю, невдачі, всі злидні, недолю
Прийму, як завдання трудної ігри,
З життям так поборюсь, як з бурею в полі,
Мину о б е р е ж н о зрадливі яри.

І льотом вірлиних крил СКОБА полину
Під хмари — і б и с т р о розглянусь в степу,
Промірю тернистий ввесь шлях України,
На щастя дорогу свій край поведу.

НАША НАДІЯ

В суботу й неділю відбудеться в Ню Йорку Перший Загальний З'їзд Українського Пласту в Америці. Широкі круги наших громадян, теж тих, що вже від давна перебувають в цій країні, як і деяка частина місцевої молоді вже знайомі з цею організацією. Вони чували про неї ще перед війною зі Старого Краю, багато вісток про Пласт приходило теж зі скитальщини в Західній Европі. Усі ми знаємо, що Пласт — це радість і сила, це правда і справедливість, це характер, це природа і весна! Тому ми з увагою приглядалися першим крокам зорганізованого Українського Пласту на цій землі і вже на підставі тільки короткої практики могли прийти до деяких конкретних висновків.

Найбільш маркантною прикметою пластунів в їх дотеперішній праці в нових американських обстанинах — це відданість ідеї, солідність в праці та велика активність. Ми бачили вже пластунів на кількох загально-громадських імпрезах, де вони виступали або впорядчиками, або й виконавцями програми. В усіх випадках вони були „собою" ,були пластунами, і своїми добрими прикметами та своїм поступуванням і поведінкою могли справді послужити прикладом для інших. Вже сьогодні, при організації поодиноких громадських імпрез, думка завжди звертається до пластунів. І є всі познаки, що вона зертатиметься щораз частіше і щораз більше. Вже сьогодні можна твердити, що ми потребуємо Пласту.

Перший Пластовий З'їзд в Ню Йорку матиме велике значення для дальшого розвитку цеї організації та для її ролі в нашому загально-громадському житті. Такий наш погляд і це є причиною окремої уваги тому З'їздові, якому з душі і серця бажаємо якнайкращих успіхів. Що більше, вістка про цей з'їзд долетить теж там до „ясних зір і тихих вод" та прояснить новою надією зір згорбленого при невольничій праці люду. „Пласт наша гордість і мрія" — співають пластуни; Пласт наша надія! — додаймо ми.

Северин Левицький (Бофало)

ПЕРЕД ПЛАСТОВИМ З'ЇЗДОМ

В найближчу суботу і неділю, 14-15 квітня ц. р. відбудеться в Ню Йорку перший Краєвий Пластовий З'їзд в ЗДА. Що був і є Пласт у нашому житті, у виховуванні молоді зокрема тут на еміґрації, про це знають на загал наші чолові представники орґанізованого українського ґромадянства. Пласт часто зустрічається зі словами повного признання за свою послідовну працю впродовж уже 40 літнього існування. Пласт хвалять, заохочують його працівників до задержання його лінії і динаміки праці, але це і все. Зокрема те явище дуже маркантне на ґрунті ЗДА. Мало того: окремі орґанізовані тут ґрупи раді б використати Пласт як готову уже свою підбудову, силами з трудом зорґанізованого Пласту, пустити на рейки свої з жалем приходиться ствердити, що часами на рейки, на які Пласт піти не може, щоб не заперечити своїх ідеольоґічних заложень, які він боронив і оборонив впродовж свого 40-літнього існування.

Пласт дякує сердечно за слова признання. Це великий його козир, безперечно. Та все ж таки це навіть моральне піднертя, поверхове. Краєвий З'їзд у Ню Йорку дає саме дуже добру нагоду представникам наших центральних установ в ЗДА доброго вгляду в усі радощі і смутки Пласту, в усю його проблематику. Пласт сподіється, що цей З'їзд стане історичним не тільки у скріпленні Пласту в ЗДА внутрі, але і наближить його дійсно до широких верств орґанізованого українського громадянства, вияснить не одну правду, яка ходить сьогодні як леґенда.

До таких леґенд належить проблема, чому Пласт не робить такого чи іншого потягнення, чому може і не йде на концепції, які б розв'язали його „легке" дальше існування, м. ін. так тут у ЗДА потрібні матеріяльні джерела всякої успішної акції.

І тут треба саказати, що Пласт у ЗДА досі стояв і стоїть виключно на матеріяльних засобах, збираних самими пластунами. Оця ґрупа фанатиків дає не тільки весь свій дозвільний час на працю над вихованням української дітвори, і то цілком безкорисно, але і себе вивначно оподатковує, щоб хоч у частині дати всій українській дітворі і молоді те, що чужим дітям і молоді дає своя держава, свої самоурядні установи і великі філянтропи. І

(Закінчення на стор. 4)

ПРОГРАМА ПЛАСТОВОГО З'ЇЗДУ

Перший З а г а л ь н и й З'їзд Пласту в ЗДА відбудеться в суботу і неділю, в днях 14 і 15-го квітня 1951, в авдиторії св. Юра при 6-тій вулиці, з такою програмою:

А. Організаційний З'їзд — субота, 14. IV. 1951.:

Година 10 рано: перевірка мандатів.

Година 12 полудне: спільний обід і взаємне запізнання учасників.

Година 1 пополудні: початок нарад з таким денним порядком:

1. Відкриття З'їзду
2. Вибір Президії і Комісії Матки
3. Приняття денного порядку
4. Привітання
5. Звіт уступаючого Уповноваженого ГПС за КППровід
6. Дискусія над звітом: заява ГПС
7. Обговорення і схвалення статуту Пласту в ЗДПА
8. Обговорення і схвалення внутр. правильника Пласту в ЗДПА
9. Обговорення і схвалення правильника „Пластового Фонду".
10. Обговорення і схвалення Пл. Допомогово-позичкової Спілки
11. Вибір Краєвої Пластової Ради на ЗДПА (відбудеться без огляду на вичерпання програми точно о год. 6. вечором)
12. Різне, вільні внески
13 Закриття.

Б. По вечері: **Пластовий товариський вечір** — заходами Пл. Станиці в Ню Йорку.

Неділя, 15. IV. 51, о год. 8 рано: Пластова Служба Божа. По сніданню почнеться о год. 8:30:

В. Пластова Конференція для обговорення таких проблем:

1. Лицем до нової дійсности: Наше теперішнє положення і вигляди на майбутнє, напрямні пластової політики в загальному.
2. Ревізія методики пластової виховної праці з огляду на нові умовини життя і нове наше довкілля.
3. Господарська дія, як важний виховний чинник в програмі занять пластових частин.

Г. Закінчення З'їзду спільним обідом.

В міжчасі мало б відбутися перше засідання КПРади для її уконстатування і покликання Краєвої Пластової Старшини.

Перші українські пластуни в Америці в 1928 р.

ПЕРШІ ПЛАСТУНИ В ЗДА

Український Пласт обходить сорокріччя свого існування, під знаком якого відбудеться й з'їзд в Ню Йорку. Сорок років — це в історичній перспективі одна ґенерація. Новітня історія України дає багато доказів, що ця організація не тільки виправдала своє існування, але й її необхідність в українському суспільному житті, головно як великого, одно з найкращих виховних засобів. Імена найвизначніших в новітній українській історії осіб нерозривно зв'язані з Українським Пластом.

Доля хотіла, що в цій добі „Великої Мандрівки" — як пластуни самі називають теперішню скитальщину —велика частина найвидатніших пластових провідників, організаторів і виховників, включно зі своїм головним довголітнім провідником, проф. Северином Левицьким, опинилися на цій вільній землі. Разом з приїздом вже чималої кількости пластунів, тут тепер починає *„збиратися" та ставити перші* важкі кроки ця заслужена українська Пластова організація. Проте, спроби організації українського Пласту в Америці вже були й раніше і з ними, сподіємося, буде інтересно познайомитись новоприбулим пластунам. Загальні інформації на цю тему одержано з першого джерела: від першого організатора Українського Пласту в ЗДА, п. Петра Задорецького, сьогодні власника „Нашого Базару" при 7-мій стріті в Ню Йорку.

Перші спроби організації Українського Пласту в Америці сягають своїми початками до 1915 року і мають свій корінь в „Січі". Після організації Українських Січових Стрільців в Галичині та їх виступу у війні по боці Австрії під українським прапором, тут виринула думка створити подібну організацію. Але в тому часі приїхали до Америки деякі тоді молоді ще українські діячі та почали дорікати, щоб не творити організації, зв'язоної з подібною в іншій державі і під цим впливом переорганізувала „Січ". В році 1916 скликано збори і тоді створено Січову Організацію Українців в ЗДА.

Організація початково мала чимало організаційних успіхів. *Почали організуватися відді*ли, видавано власний орган „Січові Вісті" і з часом створено при ній окрему „Молодечу Січ".

Власне в цій „Молодечій Січі" має свій початок перша спроба організації Українсько-

(Закінчення на стор. 4)

ПЛАСТОВИЙ ГИМН

Цвіт України і краса
Скобів орлиний ми рід,
Ясні, веселі в нас лиця,
Любимо волю і світ!

Пласт — наша гордість і мрія!
Для Вітчини це наш труд,
Буйний в нім порив, надія:
В Пласті росте новий люд!

Браття, пора нам станути в ряд,
Стяг пластовий підійняти,
Славу Вкраїні придбать!

Ярослав Падох

Під знаком Лілеї і Тризуба

Перед першим загальним пластовим з'їздом в Америці

Сороклітній ювілей Українського Пласту завершується серед небувалого розпорошення його членів. Чотирьом континентам і декільком островам судилося заступити для тисячів пластунів їх рідний край. З тисячами миль води й суходолу поміж членами великої пластової родини — лягли важким кордоном несприятливі і різні життєві умови, повна деклясація, а нерідко і злидні. Ще недавні загальні з'їзди, спільні прогульки й табори усього пластового заґалу, заступили — пошта і друковане слово. Тільки вони на зовні зв'язують розкинуті по світу парості розлогого дерева пластової родини.

Чи вдержиться в тих умовах пластовий рух, збережеться пластова організація, будована мозольною працею довгих сорок років? Адже ж немає другої такої родинної, такої інтимної, так цілко пов'язаної гуртовою дружбою суспільної спільноти, як саме Пласт. Як можна плекати цю збірну дружбу в страшному розпорошенню, зберегти єдність на різних кінцях необнятих просторів?

І наперекір тим сумнівам, неначе на глум жорстокому приреченню, вирвані з рідного грунту, розділені й розкинені парості живуть, змагаються за дальший ріст, перекидаються через моря і землі й єднаються в одно, єдине, повне. На прю з фізичним стало — духове, проти приречення змагається — свідома воля, простори коряться перед дружбою, активністю і свідомістю мети. І ще вчора неможливе — дійсністю сьогодня. Нові гуртки пластові, нові курені й коші виросли по різних країнах. Сірі пластові шатра мов за давних добрих літ у власнім краю покрили спалені сонцем горби Тунезії і австралійські пустарі, альпейоькі цвітисті левади і тутешні, викроєні з міської гущі, лісові оази. Ясна й бадьора, сонцецвітна сказав би поет, пластова пісня несеться почерез неозорі простори, а вплетена в рамена Володимирового тризуба скавтова лілея на твердих юнацьких грудях, голосить похвалу молодости і вірі, шляхетности і вірности давним приреченням, раз обраній меті.

Почвірне коло

Почвірним колом зв'язане життя в Пласті, що обнімає цілий свідомий вік пластової людини. Наші найменші, ті, що саме міняють затишне життя у материній тіні на труд і радість шукання (перших літер, чесел і речень, а там цілого світу) — ці пластові новаки і новачки є першим звеном пластового вміння і пластових чеснот, вони з десятого року життя проходять у другий круг — юнацький. Більші роки і досвід несуть більші вимоги. Хоч і ясна, радісна ця пластова школа, то все ж вже життям юнака кермує закон Пласту: обов'язок, чесність і активність.

Швидко проходять юнацькі роки. Безжурности юнацький іде на зміну повне, свідоме життя. Громада жде на нові сили, свіжі, віддані, розумні. Закінчується формування людини, накреслюється маршрут на її все життя. Зміняється пластова школа, збільшаються вимоги. Юнак - пластун стається старшим пластуном. Пройшовши раніше школу моральної твердости і національної свідомости, вони входять у нову школу — складного громадського життя.

Та бистрими кіньми мчаться не тільки юнацькі роки. Не довге пластування і в цім гурті. Дійшовши до зрілого віку, завершивши час внутрішнього порядкування і кристалізації, старший пластун входить в громадянство вже не як новик, як гість, але як його повновартний член. В той час він входить в четверте і останнє звено пластового круга: в уклад пластунів - сеніорів. Зберігаючи відданість начальним пластовим засадам вірности Богові і батьківщині, постійно стосуючи в приватнім і громадськім житті засаду чесної гри і льояльности, пластун - сеніор не є в'язаний ніякими політично - партійними чи конфесійними заказами, хоч пластова організація є понад-партійною і понадконфесійною. Навпаки він має обов'язок брати участь в громадськім житті, та стосувати в ньому чесноти набуті в Пласті.

„В Пласті росте новий люд"

Хто споритиме, що питання морального й духового підвищення нашого громадянства — перша справа. Що від нього залежатиме не лише внутрішнє замирення нашої спільноти, але її сила і змога здійснити найвище призначення нації? Хто перечитиме, що це і є передумова для того, щоб замінити врешті — як же довгу — добу незлічимих апокаліптичних нещасть України новою добою успіхів, щастя, миру і свободи.

Цій високій меті присвятив свої труди Пласт. Відкинувши, як неосновні партійні, конфесійні і всі інші поділи, які розбивають єдність думки, волі і чину народу, Пласт змагає до основного — до виховання нового, кращого покоління, до вирощення того нового кращого „люду" про який говорить пластова пісня. Пластуни-провідники вказують щодня шлях молодшим: юнакам і новикам. Пластуни - громадяни йдуть у громадянство, щоб поширювати в ньому пластові чесноти, яких ціна і актуальність більша тепер за всі часи.

У великій мандрівці

Після трагічного великого виходу з рідної землі, Пласт відбудувався в Німеччині і Австрії. П'ять років кипіло життя по всіх оселях нашої громади. Пластові табори, з'їзди, конґреси не вривалися. Збільшалася пластова громада, росла добра слава Пласту вріднім громадянстві. А після нового заморського розпорошення зачався труд наново. Хоч ще головна пластова старшина в в Европі, то вже на нових континентах від двох літ йде нове кипуче життя пластових піонерів. Тверді вимоги, суворе життя. Але не менше тверда відданість пластовій справі. Десятки пластових домівок гудуть, як бджоляні вулики зібраною дітворою. Сотні сірих пластових шатер половіє під гарячим сонцем. Довгі ряди вбраних в сірі однострої юнаків промірюють нові шляхи нових країн з думкою про давно проміряні із мрією про поворот до них. Плекають силу і духа і тіла, щоб по пластовому кличеві — бути готовими! І знову росте і кріпне пластова громада. Нові успіхи позначують її нові шляхи. Оце гордо звіщають з Торонта і Дітройту про перші власні доми нових жителів цієї країни. Перші - пластові, хоч Пласт найскромніший в матеріяльні засоби. Бо навіть домів не здобувається тільки за гроші...

Щойно два роки пройшли на новій роботі. А вже за пластовою громадою час піонерської праці. Пласт у Злучених Державах Америки проголосив перший закінчення відновного процесу. Оце вже завтра, в днях 14 і 15 квітня ц. р. в Ню Йорку з'їдуться сотки пластових послів, щоб радити в пластовім парляменті над закріпленням проробленого, і над виконанням наміченого. Бо хто твердитиме, що вже завершена мета Пласту, що вже зайвий труд пластунів - виховників і пластунів - громадян?

Привіт пластовому з'їздові

Тому вітаймо цілою громадою цей перший пластовий парлямент на американській землі. Вітаймо його від щирого серця і з глибини переконання, що він зміцнить, вже сьогодні історичну, ролю Пласту в готовленні нового покоління, якому, за Божою поміччю, призначена роля здобути і закріпити чертверту і — вічну українську державу.

Вітаймо передовсім достойного Начального Пластуна, Духового Батька і вчителя Пласту, проф. Северина Левицького з Бофало, який змінивши однострій старшини на пластовий, і замінявши відзнаку УСС на лілейку з тризубом, продовжує розпочате перед трьома з половиною десятками літ діло: вишколювання вірних воїнів України.

Вітаймо між першими голову Пласту д-ра Атанаса Фіголя в далекому Мюнхені, та голову і піонера тутешнього Пласту інж. Євгена Ґута-Кульчицького з Дітройту. Їм трьом належить перед усіми історична заслуга відновлення Пласту і в цім просторім краю.

Вітаймо також і тисячі пластової дітвори, юнацтва, старших пластунів і сеніорів, які від зарання своєї молодости до смерти самої, чесно виконують пластові, отже й Божі і національні, обов'язки, на всіх фронтах поневоленої нації, від бункрів УПА до вишкільних домівок пластового юнацтва.

А вітаючи і бажаючи успіхів цьому з'їздові, запевнім його від всієї української громади цього краю, що вона й надалі останеться відданим приятелем і помічником всенаціональної установи — Українського Пласту.

ПЛАСТОВИЙ ЗАКОН

Пласт — український Скавтінґ — за час свого сороклітнього вже існування виробив собі вже тривкі організаційні форми та заповнив їх високоідейним і патріотичним виховним змістом. Закон Українського Пласту творить базу і ціль пластового виховання. **Він же і найкраще характеризує** організацію Пласту. **Цей закон має таких основних 14 засад:**

1. **Пластун є словний;** раз дане слово додержує і за найтяжчих перепон.

2. **Пластун є совісний;** кожне діло, за яке він добровільно взявся, виконує якнайкраще, в міру своїх сил.

3. **Пластун є точний;** завжди додержує визначеного і умовленого реченця.

4. **Пластун є ощадний;** не тратить без потреби й користи ані часу, ані енергії, а що має над потребу, зберігає до такої нагоди, коли буде потрібне.

5. **Пластун є справедливий;** вирішує безсторонно і безоглядно; віддає кожному все, що кому належить.

6. **Пластун є чемний;** чим може прислуговує; де може, поступається першенством і поводиться ввічливо з кожним, а головно зі сторшим щодо віку і становища та жінками, але при цьому не понижує себе.

7. **Пластун є братерський і приятельський;** вважає себе братом усіх інших законних пластунів і скавтів та приятелем усіх людей і тварин.

8. **Пластун є урівноважений;** ніколи не діє під впливом хвилевих настроїв — гніву, розпачу тощо.

9. **Пластун є пожиточний;** робить все те, що дає справжню користь іншим і йому самому.

10. **Пластун є карний;** повинується безоглядно своїм пластовим зверхникам; коли наказ йому не подобається, критикує його, але щойно після його виконання.

11. **Пластун є пильний;** не втрачає ніколи нагоди навчитись чи зробити щонебудь.

12. **Пластун дбає про здоров'я;** шанує і плекає своє здоров'я, не п'є алькогольних напитків і не курить тютюну.

13. **Пластун дбає про красу;** старається достосувати свій вигляд, одяг, мову і діла до законів краси, благородности і охайности та поширює такі самі засади серед свого оточення.

14. **Пластун є завжди доброї гадки;** навіть за найтяжчих обставин не впадає в зневіру чи розпач; він завжди є веселий, а в небезпеці відважний.

ПЛАСТ В АМЕРИЦІ

(Закінчення зі стор. 3)

В днях 14 і 15 квітня ц. р. відбувається в Ню Йорку **І-ший Загальний З'їзд Пласту в Америці.** При цій нагоді варта бодай кількома словами згадати про працю українських пластунів на американській землі.

Про давніші початки і спроби заложити Пласт в Америці — не будемо говорити. Тут згадаємо про тих пластунів, що недавно переїхали з Европи разом з тисячами українських скитальців. Вже перед двома роками почали вони напливати до Америки і зразу по приїзді та влаштуванню свого особистого життя, вони почали гуртуватися і пробувати відновити свою організацію, яка так успішно працювала в краю колись, а опісля навіть на еміграції в Німеччині. Тоді в Німеччині Пласт нараховував 5,000 членів, які тепер роз'їхалися по цілому світі. Більш зорганізовано почалася пластова праця в Америці в осені 1949 року. Тоді почали творитися пластові осередки по місцях більшого скупчення скитальців, тоді зорганізувався Краєвий Пластовий Провід в Дітройті, почала виходити пластова преса тощо.

Як українська молодь розуміє Пласт і як до нього горнеться, — найкраще видно з цього, що за останній рік число членів тут зросло втроє! Найбільш потішаюче явище — це зріст членства з-поміж наймолодших, т. зв. „новаків" — до 12 р. життя (зріст за останнього півроку на 100%) та „юнацтва" — до 18 р. життя (зріст за останнього півроку на 50%). З десяти пластових осередків перед роком, сьогодні виросло понад тридцять!

Не менш вимовним є теж фінансове господарювання Пласту. Не маючи ще майже ніякої піддержки з боку українського громадянства, ввесь тягар фінасування організації в початках мусіли нести самі члени Пласту. Коли взяти під увагу, що новоприбулі сюди скитальці мають куди більші заробіткові труднощі, а при тому і більші потреби, бо, як то кажуть, приїхали „голі-босі", — то їх жертвенність заслуговує на повне признання! Поважні суми, зібрані членами Пласту за цей час, уможливили наладнати працю Проводу, закупити власний „Пластовий Дім" в Дітройті, видавати свою пресу і т. п.

Найбільша наша журба — це виховання нашої молоді на чесних, порядних і здатних громадян. Вплив вулиці не завжди буває для цього пригожий! Є теж багато ще й інших від'ємних впливів. Тому на перше місце висувається потреба творити для молоді власне, додатно впливаюче, середовище: пластові виховні табори, мандрівки, життя у власній пластовій домівці, добра пластова виховна преса і література і т. п. Багато з цього в нас уже робиться! Ось напр., у важкому для нас р. 1950 наші пластові осередки влаштували виключно власними силами майже двадцять пластових виховних таборів, в яких взяло участь округло 500 осіб, перебуваючи в тих таборах всі разом понад 2.000 днів! А разом з мандрівками, зустрічами і святами в природі та іншими подібними імпрезами — майже 1,000 осіб нашої молоді перебуло всі разом 3,000 днів життя в природі, під виховним доглядом своїх школених провідників і впорядчиків!

Правильно кожний місяць виходив внутрішній бюлетень Пласту в Америці „Пластовий Листок". Досі вийшло 20 чисел, разом 250 сторінок, розійшлося понад 10,000 примірників. В р. 1950 вийшло 12 чисел (з цього п'ять подвійних), загально-пластового виховного журналу „Молоде Життя" (понад 200 ст. друку; наклад разом коло 25,000 пр.), вийшов знаменитий своїм змістом орган пластвої думки, цікавий і для старшого громадянства, — „Пластовий шлях" (104 ст.). Діє пластове видавництво „Молоде Життя", яке між іншим докінчує тепер видання монументального, як на наші відносини, твору тривалого культурного значення „Енциклопедія Українознавства", і яке тепер закінчило видання перекладу славного на ввесь світ твору творця Скавтінґу, ген. Бейдн Пауел „Скавтінґ для хлопців" (308 сторінок і понад 200 ілюстрацій), видаються святочні картки і т. п.

Майже кожний пластовий осередок старається придбати собі власну домівку та влаштувати по-пластовому життя молоді. Деякі осередки влаштували курси українознавства для молоді. Інші включаються чи допомагають організувати загально - громадські свята та річниці. Беруть живу участь в житті своєї церкви. І багато іншого. Якби хотів подати вичерпний виказ всієї праці Пласту в Америці за останній рік, не стало б тут місця на те! А все те коштувало багато праці, часу, а ще більше грошей! Дотепер всю цю працю несли на своїх плечах самі пластуни, особливо старші. Тепер вже час, щоб і все українське громадянство, яке ще не забуло свого походження, якому не є байдуже виховання нашого молодого покоління, яке хотіло б показати щось гарного і вартісного про Україну і своєму новому оточенню, — це громадянство повинно тепер теж зацікавитися працею Пласту і прийти йому з допомогою. Пласт потребує моральної допомоги з боку батьків нашої молоді, але й фінансова справа нам не є байдужа! Власними силами ми не можемо вдержати напр. видавання відповідного журналу для української молоді, який міг би успішно конкурувати з розкішним чужим виданням. Без допомоги широкого громадянського загалу нам важко було б влаштувати стільки літніх виховних осель і таборів, щоб ними охопити всю нашу молодь.

Для зорганізування допомоги Пластові є передбачені відповідні рямці. Кружки „Пласту - Прияту" (приятелів Пласту) — можуть об'єднувати всіх батьків пластової молоді і всіх прихильників Пласту, щоб зорганізовано і цілево нести допомогу в найбільш потрібний момент і в найбільш потрібному місці. Про працю цих Кружків можна довідатись у проводі місцевих пластових частин, або прямо в Краєвій Пластовій Старшині, 12001 Лампкін Евню, Дітройт 12, Мішіґен (власний пластовий дім ім. св. Юрія).

Пласт зареєстрував свій чартер в стейтовому мішіґенському уряді, а в разі потреби зробить це і в інших стейтових урядах. Тепер відбувається Загальний З'їзд, який вибере нову Краєву Пластову Раду, Контрольну Комісію та назначить виконний орган — Краєву Пластову Старшину. Діловий З'їзд відбудеться в суботу 14. квітня ц. р., а в неділю раном відбудеться конференція пластових працівників і виховників для обговорення актуальних виховних і організаційних проблем. Відтепер піде пластова робота в Америці ще жвавіше і ще повнішим руслом! Сподіємося, що українське громадянство викаже повне зрозуміння і оцінить як слід цю велику і жертвенну працю, що її безкорисно вкладають для добра української молоді сотки вишколених провідників і виховників Українського Пласту!

ПЕРЕД ПЛАСТОВИМ З'ЇЗДОМ

(Закінчення зі стор. 3)

це Пласт робить при повній пасивності позапластового українського громадянства. Малі досі виїмки тільки потверджують нашу тезу.

Ось Пласт став в ЗДА перед фактом, що потребує власних домівок, бо тут існуючі можливості одержання домівки і українській установі змісця ні загал жадають підпорядкування Пласту певній політичній чи релігійній, чи іншій груповій концепції. На це Пласт піти не може. І тому оподаткував своїх членів, щоб добути на початок хоч би тільки дім для своєї централі. І засобами самих пластунів куплено у Дітройті **перший пластовий дім у ЗДА**, в якому найдуть приміщення не тільки українська пластова централя, але і сотні пластвої молоді в Дітройті. Дім гарний, обширний, коштує 18 000 долярів, в корисній околиці скупчення української еміграції. Перші гроші — вплати вже пластуни зложили, ці ті, що ось недавно приїхали до ЗДА і самі ще нераз у дуже важких обставинах. Подібний дім куплено і у Канаді, в Торонто, та там, ніде правди діти, позапластове українське громадянство всіх прошарків інакше, більш корисно поставилося до Пласту і його потреб. Видно добре, що гранична лінія Канади має більшу вимову, як тільки ґеоґрафічну. А Пласт і в Канаді і ЗДА той сам, ті самі його заложення, ті самі його потреби, ті самі його підходи до справ.

На черзі у Пласті стоїть тепер справа не тільки сплати ще довгу за дім у Дітройті і поширення акції придбань незалежних домівок і в інших місцевостях, але ще і справа теж великої ваги: **літніх осель дітей і молоді. Але тут Пласт вже** таки став в обличчі активного спротиву деяких орґанізованих членів українського громадянства. Говорять: „Наші діти виросли без осель, не треба їх і для Ваших дітей!" Другі навіть знову раді і дати дещо, та знову тільки коштом ідейних заложень Пласту. Шкода мабуть і переконувати загал свідомого українського громадянства про фалшивий підхід обох цих груп. Але Пласт може того від, свідомого справи, позапластового громадянства жадати разом із Пластом поборювати такі вислови і становища, словом і ділом.

Я певен того, що Пласт не заперестане, супроти труднощів, своєї праці, не кине її навіть в обличчі повної апатії інших, але в історичний і для Пласту рік 40-літнього його існування, він зможе сказати: „Ми зі свого боку зробили все, що в нашій силі, що нам наш закон велів зробити для наших ідеалів служби Богу і Батьківщині."

Конференція представників поневолених народів

Дня 4 березня в Мюнхені (Німеччина) відбулася конференція представників поневолених Москвою народів, скликана з ініціятиви Ресорту Закордонних Справ Виконного Органу УНРади. В конференції взяли участь представники азербейджанців, білорусів, грузинів, ідель-уральців, козаків, калмуків, кримських татар, північних кавказців, туркестанців і українців. На конференції головував представник УНРади др. Степан Витвицький, а інж. Дмитро Андрієвський виголосив доповідь на тему: „Боротьба проти большевизму і оборона перед російським імперіялізмом". Окрім того на конференції від українців були присутні пп. ред. Михайло Воскобійник, ред. Микола Лівицький, др. Панас Феденко та від української преси ред. Р. Данилевич і ред. А. Мельник.

По жвавій дискусії, в якій взяли участь представники всіх заступлених на нараді народів, займаючи становище до поставлених у доповіді проблем, конференція одноголосно схвалила такі резолюції:

1. Большевизм, будучи в своїх виявах (ідея світової революції, чинність „п'ятих колон", підготова нової світової війни і т. д.) загрозою для цілого світу, кориниться в історичнім розвитку Московської держави — Росії.

2. Головною рушійною силою большевизму в сучасний момент є російський імперіялізм, який поневолив сусідні народи, а тепер намагається опанувати цілий світ і накинути йому комуністичний режим. Цим пояснюється, чому большевики відкликаються до національної гордости російського народу і культивують у нього почуття вищости над іншими народами та ідею російського месіянізму.

3. Прямуючи до своїх політичних цілей, совєтська влада, щоб зломити спротив поневолених народів, не спиняється перед найбільш нелюдськими методами: крім масових заслань і арештів, на території цих народів був штучно викликаний голод, що забрав мільйони жертв. По другій світовій війні Кремль став на шлях народовбивства, виселивши поголовно з Північного Кавказу чечено-інґушів, карачаївців, балкар, а також калмуків і кримських тюрків. Ми звертаємося до совісті вільного світу і вимагаємо повернення всіх виселених на їх рідні землі.

4. Народи, поневолені царською Росією, створили в час революції 1917 р. свої національні держави. Большевики позбавили їх самостійности, обернувши ті держави в провінції Росії під виглядом совєтських республік. Однак поневолені народи боруться дальше за відновлення втраченої державної незалежности і демократичного ладу в їх країнах.

5. Російська еміґрація не рахується з наслідками революції і з національними рухами на території СССР. Вона поділяє імперіялістичні тенденції Совєтів, заперечуючи право народів СССР на незалежне існування. Цим вона витворює перешкоди для спільного фронту по боротьбі проти большевизму і, замість сприяти упадку совєтського режиму, утруднює боротьбу з ним.

6. Питання політичного положення народів, насильно включених в СССР, є проблемою міжнародньою і в жоднім разі не внутрішнім питанням Росії. Визволення цих народів з-під російського панування необхідне в інтересах світового миру і рівноваги сил в міжнародніх відносинах, а також в інтересах успішного організування світу на основах права і свободи.

7. Народи, поневолені совєтською Росією, ведучи боротьбу за своє визволення, тим самим стоять на передових позиціях протибольшевицького фронту. Вони готові чинно співпрацювати з усіма вільнолюбними народами, маючи на увазі, що ці народи, згідно з засадами Атлантійської Хартії, підтримають змагання поневолених народів до волі і гарантують їх державну незалежність. Поневолені народи СССР будуть боротись проти всяких реставраційних намагань російської еміґрації з такою ж рішучістю, як вони боруться проти насильства совєтської влади.

8. Народи Сходу і Заходу, які перебувають в той чи інший спосіб під російським пануванням, осягнувши свою державну незалежність, будуть зацікавлені в створенні, на основі добровільности і рівноправности, великих міждержавних об'єднань поза Росією — і то в інтересах політичної і господарської організації цілого світу.

9. Представники народів, поневолених совєтською Росією, далекі від почуття ненависти до російського народу, але вони вважають, що наложення гальми російському імперіялізмові, будь якої закраски, є необхідне не лише з огляду на інтереси цих народів, а також як передумова мирного розвитку і добробуту самого російського народу.

Резолюції підписали: За Азербейджанський Національний Комітет — А. Фатабілей голова; За Білоруський Національний Комітет на Німеччину — В. Борткін, голова; За Грузинський Політичний Комітет в Центральній Европі — А. Кордзая і кн. М. Накашідзе; За Верховне Козаче Представництво — В. Глазков, голова; За Калмицьку Національну Групу — Ш. Балінов; За Кримський Національний Комітет — Др. А. Сойсаль; За Північно - Кавказький Національний Комітет — А. Багадур, голова; За Туркестанський Національний Об'єднаний Комітет — Р. Назар; За Українську Національну Раду — Дм. Андрієвський, член ВО УНРади.

(Укр. Інформ. Бюро)

Зустріч українських пластунів з англійськими скавтами.

ПЕРШІ ПЛАСТУНИ В ЗДА

(Закінчення зі стор. 3)

го Пласту в цій країні. В 1918 році, так багатому і щедрому в події для українського народу та під впливом вісток, які надходили зі Старого Краю, „Молодечу Січ" переорганізоно на Український Пласт при Народному Дому при 6-тій вулиці, де сьогодні є авдиторія св. Юра. Головою Пласту став п. Задорецький, що тоді учителював. Його найближчими співробітниками в пластовій організації була активна тоді членка американського Скавту панна Катруся Шутаківна, сьогодні дружина п. Кедровського, та скавтмастер американського Скавту, п. Богдан Каштанюк, син тодішнього секретаря Українського Народного Союзу.

Організація Пласту відразу натрапила на величезні труднощі. Не було приміщення, не було грошей і — найважніше — не було зрозуміння ані серед громадянства, ані навіть серед родичів молоді. Звичайно, першою зовнішньою ознакою пластуна є однострій, але як його можна тоді було придбати, як він коштував 15 долярів, а тоді багато наших людей не працювало. Але ці труднощі переможено, головно завдяки ентузіязмові організаторів та при допомозі добрих людей. Одністрої тодішнього Українського Пласту в Америці були такі самі, як і в американських скавтів і все було побудоване на прикладах американського Скавту, тільки під синьо-жовтим прапором, поруч зоряного американського.

В той спосіб в Ню Йорку постала „Перша Трупа Українських Пластунів", що нараховувала 95 хлопців і дівчат. Багато з них приєднано до Пласту тільки після довгих особистих переконувань трьох організаторів: п. Задорецького, панни Шутаківної та п. Каштанюка, що ходили особисто по українських домах та заохочували до Пласту молодь і її батьків. Чи був зв'язок з Пластом в Старім Краю? Деякий був, головно з Пластом в Карпатській Україні, як теж в Галичині, звідки одержано пластову літературу, підручники і пластовий устав.

Новозорганізовані пластуни вели інтензивну працю. Сходини відбувалися щонайменше раз на тиждень в суботу в Народному Домі, управителем якого був тоді п. Задорецький, що й відступав приміщення для Пласту безкоштовно. Від громадянства все ще не було жадної допомоги. На сходинах інформовано юнаків про Україну та вщіплювано в них пластові чесноти.

Праця і організація продовжувалась до 1921-го року і тоді в трудних обставинах „заниділа". Аж в 1924 році Пласт знову відновлено, тим разом при Українській Школі, що мала тоді своє приміщення при 106-ій вулиці та в якій учителював п. Задорецький. Але тоді виринули інші труднощі, іменно щодо зв'язку з американським Скавтом. Український Пласт тоді не мав жадної бази на виключно самостійне існування і йому треба було увійти в склад Скавтінґу. Але це мало деякі передумови. Насамперед — не можна було вживати окремої назви, а з нею — не можна було користуватись звичайними скавтовими привілеями. Це не була легка справа. Американський Скавтінґ дає до розпорядження все: свої табори, свої величезні можливості, піддержку американського загалу та виховних властей і теж не має жадних застережень, якою мовою говориться. Але треба бути — американським скавтом.

Проте, Український Пласт, що цим разом нараховував около 75 хлопців і дівчат, знову почав розвиватися, влаштовувати концерти, пластові вправи під вільним небом, брати участь в загально - громадських імперзах, влаштовувати прогулянки, мандрівки, табори. Перший Пластовий Фестин відбувся на Асторії в Чеськім парку і мав тоді великий успіх. З формальних причин фестин відбувся під Січовою назвою.

Праця в Пласті продовжувалася аж до 1929 року, як довго існувала Українська Школа. Після ліквідації школи, п. Задорецький пішов на звичайну заробітню працю, а з його відходом припинив теж свою діяльність і своє існування зорганізований Український Пласт в Америці, залишаючи по собі добру славу та приємні спогади.

Які вигляди бачить п. Задорецький для нового розвитку Українського Пласту в Америці?

Отже, об'єктивно беручи спарву, то якщо вже існують в будь-якій країні добрі обставини для розвитку Пласту, то це насамперед в Америці. Тут, брате, вольному воля, і роби собі, що тобі подобається, тільки конституцію і закон шануй. Є теж знамениті природні можливості для розвитку пластової організації. Але є теж деякі „але". Насамперед — нові обставини, наставлення громадянства та фінансова база. Звичайно, при відповідних зусиллях можна б дійти до відповідного порозуміння з американським Скавтінґом і включитися в нього окремою ґрупою з окремими правами й тоді не тільки забезпечити собі власну базу існування та виховання і діяльности, але теж можна б здобути багато нових приятелів для української справи серед тої скавтової молоді, що завтра перебере американську спадщину. Самостійне існування Українського Пласту — теж можливе, хоча і з обмеженням в часі. Як довго будуть новоприбулі пластуни, так довго буде й Пласт. Новий доріст — важко сказати, але — не вдержуються тут на довшу мету цілі національні групи, та важко передбачити, щоби міг вдержатися й Пласт. Це, звичайно, не перерішує потреб, а можливо, й необхідности його теперішнього існування і праці. В кожному разі, така організація як Пласт заслуговує вповні на максимальну піддержку нашого широкого громадського загалу. Від нього бо у великій мірі й залежатиме розвиток Пласту.

Як „перший український пластун" в Америці, п. Задорецький окремо бажає успіху теперішньому Пластовому З'їздові в Ню Йорку.

А. Д.

УКРАЇНСЬКІ ПЛАСТУНИ В ЗДА

В 5-тому числі „Пластового Листка", що його видається на циклостилі в Дітройті, подибуємо деякі інтересні загальні інформації про стан і розміщення Пластових Осередків в цій країні та їх жертвенність на їхні організаційні цілі. Пластові Осередки находяться в таких місцевостях (подане побіч число означає кількість членів):

Амстердам — 35; Бабилон — 6, Балтимор — 51, Бетлегем — 10, Бостон — 7, Бофало — 54, Шікаґо — 173, Клівленд — 79, Когоз — 10, Дітройт — 132, Флінт — 13, Гренд Репідс — 6, Гартфорд — 41, Гемпстед — 13, Джерзі Сити — 32, Лорейн — 13, Лос Енджеліс — 8, Міннеаполіс — 37, Морей — 2, Нюарк — 64, Ню Гейвен — 29, Ню Йорк — 345, Патерсон-Пасейк — 36, Филаделфія-Честер — 225, Рачестер — 48, Ст. Луїс — 9, Стемфорд — 8, Сиракюз — 7, Трентон — 26, Ютика — 11, самітників — 70.

Разом в цій країні є тепер 1,617 пластунів, які вплатили вже на „Пластовий Фонд"

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЄЛИЗАБЕТ, Н. Дж.

З приводу вистави „Лісової Пісні".

„Як солодко грає,
розтинає білі ґруди,
серденько виймає..."

Оці слова, що їх натхненна поетичною екстазою Леся Українка вложила в уста Мавки — можна приложити до сценічної гри цілого ансамблю театральної студії Йосипа Гірняка, що дарував нам у мистецькім сценічнім опрацюванні перлину української драматичної творчости „Лісову пісню".

Ви заплющивши очі слухаєте і розкошуєтесь чарівним, пахучим і п'янким словом. Мовою — чистою, літературною, прекрасною українською мовою і вам здається, що ви в якійсь чарівній казці. До того воно, те слово, тимбільше вражає вас, бо ви серед сірих буднів „джабу" весь час чули довкруги себе не-українську мову, або свою — не свою, якусь говірку густо засмічену чужими словами.

То ж коли ви розкошуючися музикою тієї мови розплющите очі — вам здається, що ви справді у казці. І обстановка і гра акторів і музичне тло і все те разом, це мистецький твір.

Ви хотіли б піти за сцену і щиро подякувати „батькам" цеї студії Гірнякови та Добровольській і дружньо стиснути руки їхнім духовим дітям молодим мистцям: акторам, музикантам, композиторові і маляреві. Але ви здержуєтесь від цього лиш тому, що заля ледви до половини заповнена і вам ніяково від цього.

Зате ви вертаючись мовчки по виставі додому, ідете із серцем сповненим радісної надії, що навіть тут, далеко від рідного краю зростає молоде покоління мистців із глибоко вщіпленою рідною культурою. Ви певні, що те покоління ніколи не покине рідного пня. І вам від цього ясно і ви повторяєте за мавкою: „Ох, зірка у серце впала".

Нехай же цих кілька скромних слів буде подякою для студії за її творчу працю у таких неприятливих умовинах, у яких їй приходиться зараз працювати.

(Ролев)

СОВЄТСЬКА ПРОПАГАНДА НА КОНФЕРЕНЦІЇ В ПАРИЖІ

Париж, 12 квітня. — Совєтський представник на конференції заступників міністрів закордонних справ чотирьох великодержав в Парижі, Андрей Ґромико, вже на четвертій сесії з черги виголошує пропагандивні промови проти Атлантійського Пакту, аліянтських військових баз і тим подібних проявів „англо-американського імперіялізму", ігноруючи всі конкретні запити західних представників щодо совєтських пропозицій відносно порядку нарад майбутньої зустрічі міністрів. Громико твердить, що це аліянтська „воєнна підготовка" є причиною політичного напруження в світі, та що Совєтський Союз бажає собі тільки „пропаганди миру" і це повинно бути порядком нарад міністрів. Після вчорашнього виступу Громика американськ. представник д-р Філіп Джессуп заявив, що всі твердження Громика тільки потверджував совєтську аґресивність і є далекі від того, що можна б справді вважати бажанням миру.

● **Належну частину вояків мають відступити армії з загального числа нових рекрутів, признаних умово спосібними. Досі мали першенство до таких рекрутів інші ділянки зброї.**

Українська наука на службі визволення нації

(Річні Звідомлення з діяльности Наукового Товариства ім. Шевченка, зложене місто-предсідником Товариства та головою його Американського Відділу д-р Миколою Чубатим, на Публичнім Засіданню НТШ в Ню Йорку, 11. березня 1951 р.)

(4)

У зв'язку з Народним Фондом згадав я про **Дім Української Культури в Ню Йорку.** Якщо ми хочемо помогти дійсно українській культурі, прогнаній з рідної землі, то мусимо набути тут такий дім.

Нині, коли більшовики опанували всі українські землі та систематично винищують українські прилюдні, а навіть домашні бібліотеки з творів, які в їх розумінні є націоналістичні і самостійницькі, нам грозить небезпека, що багато творів, рукописів, архівів пропаде назавжди. Коли вимре живі нині покоління інтелектуалістів, наша культура може підупасти й завернутись на десятки літ.

В Европі та Америці є порозкидувані приватні й державні архіви, які треба врятувати від загибелі. На американській землі треба конечно створити інформаційний культурно - науковий центр для своїх і чужих дослідників. Що мало б бути в Домі Української Культури? Попереше: **Українознавча Центральна Бібліотека,** де зберігались би всі українські книжки та твори про Україну для наукових студій. Там мав би бути **Український Національний Архів,** в якому зберігались би всі акти, що відносяться до життя українського народу та його боротьби за його волю. — В майбутності цей архів мав би бути перевезений на Україну. Переговори над перевезенням українських державних архівів до Америки з американськими чинниками, що хотять нам помогти в цьому ділі, — майже покінчені.

В Домі Української Культури мав би бути створений **осередок української науки та інформацій** для українських вчених розкинених по цілому світі і для чужинців, що бажають студіювати українистику. Там був би осередок українських письменників та мистців. Стверджую на цьому місці прилюдно, що **Дім Української Культури мав би бути пристановищем для всіх культурних, наукових, літературних та мистецьких установ, а не тільки для самого НТШ.**

Справа об'єднання наукових установ

Переходжу до дуже дразливої справи, а саме об'єднання наукових установ, чого бажає собі громадянство, а що досі не сталося. Для усунення баламуцтв в цій справі торкнуся її. Отже від першої хвилини, коли в Европі виринула думка об'єднання старої наукової установи, тобто НТШ, та молодої УВАН, я був завжди гарячим прихильником його, про це може свідчити моя давня кореспонденція з головою Американського Відділу УВАН.

Чому досі не прийшло до об'єднання? Причина цього лежить в „імпондерабіліях", тобто в підсвідомому упередженні та недовір'ї українців до українців, яке в логічних заключеннях. Ці пережитки неволі треба нам викорінювати. Вони не є тільки нашою власністю. Навпаки, вони виступають усюди, де поневолений нарід жив під різними окупаціями. Вони були дуже сильні у поляків після постання польської держави їх трьох займанщин. А логічні заключення наказують керуватись тільки добром нації, благом української науки. А це добро української нації диктує такі засади: 1. не може бути мови про відбудування чи заломання установи, що існує 77 років, що репрезентує три покоління українських учених та заслуженого такою світлою науково-видавничою діяльністю; 2. ми не можемо допустити до обниження того наукового рівня, що його нашій науці накреслили наші предки. Все інше є до дискутування.

Одначе, об'єднаються українські установи, чи ні, ми не смієм в ім'я добра української культури робити одного: ми не смієм нашої незгоди, наших непорозумінь, наших національних ран, наших подертих українських лахів показувати неукраїнцям та ще і їх втягати в наші внутрішні спори.

Під кінець я ще хочу торкнутися одної справи, яка, здається, тільки посередньо має зв'язок з українською наукою, а на ділі є істотною в її дальшому розвою. Маю на думці **трагічне прямо положення українських науковців, що недавно прибули з Европи.** Адже ми не можемо допустити до того, щоб визначні вчені фізично і морально заникали, марнувалися на наших очах, працюючи як чорнороби, замітаючи нічню льокалі, чи сповняючи іншу подібну роботу.

Коли один з найбільших живих українських істориків, найближчий співробітник Михайла Грушевського та автор кількох солідних праць, людина хвора на серце і віком старша мусить замітати шпитальні коридори, часто й ніччю, то не має сумніву, що справа наших учених стоїть погано. Та проте треба щось робити, щоб молох українського народу рятувати. Американсько-українське громадянство навіть при найліпшій волі може помогти найвище кільком українським науковцям, а що ж має бути з іншими? Розв'язку для тої української „мізерії" може дати тільки допомога американських наукових фондацій.

Американський Відділ НТШ поробив відповідні заходи, щоб дістати поважнішу допомогу для українських учених від одної з найбільших американських фондацій. При допомозі наших приятелів удалося навіть нам добитися до рішальних чинників тої ж фондації. Та тут знов наше українське „нещасне розбиття й заздрість" вийшли на денне світло.

Як тільки друга установа довідалась про наші заходи, негайно вносить від себе таке ж прохання до тої самої фундації, називаючи себе представником українських учених. В Америці існує десяток других наукових фундацій, до яких їм дорога відкрита. Ми піддаємо під осуд та сумління громадянства цей спосіб поступування.

Та як не була б прикра дійсність на відтинку української культури, ми віримо, що переможемо всі труднощі та таки на цій вільній землі Вашингтона створимо осередок української науки, Дім Української Культури. Коли б мені удалося зреалізувати це, я уважав би, що я сповнив одне з найбільших завдань мого життя. Я вірю, що при допомозі патріотичної частини українського громадянства ця наша ідея буде зреалізована, а наступного року на черговому прилюдному засіданні голова Американського Відділу НТШ зможе подати громадянству конкретніші дані та більше оптимістичні відомості про наш власний вже Дім Української Культури.

ЛИСТИ З АМЕРИКИ

43. Телевізійні апарати — нова розвага в американському домі.

Чому б не згадати в наших листах до друзів і рідних у старому краю та до земляків-українців, розкиданих по всьому світі, про телевізійні апарати? Адже цей винахід так широко розповсюднився за останні роки, що став одною з невід'ємних прикмет Америки. Він вніс такі ж зміни в життя людей як колись принесла електрика та авта. Тим, хто на власні очі не бачили телевізійних апаратів, буде цікаво почути про них з першоджерел.

Може той, хто пише листа, має власний телевізійний апарат, а може він заходить до сусідів щоб подивитися на події, що розгортаються на блискучому екрані. Людям, що ніколи не бачили телевізії, цікаво знати — як виглядає апарат, якого він розміру, як американці дивляться на телевізійні передачі. Прості слова про телевізійні апарати розіб'ють чимало брехливих тверджень, поширюваних ворожою пропагандою.

Наприклад, к о м у ністична пропаганда завжди твердить, що в Америці нема родинного життя, а в листі, пишучи про телевізійний апарат, саме і можна згадати як вечорами ціла родина сидить у хаті, розважаючися телевізійними передачами.

Далі, пропаганда розповідає, що робітники в Америці живуть бідно і нецікаво. Написавши ж про телевізійні апарати, які є в хатах багатьох робітників і згадавши про цікаві передачі, автор листа належно покаже правду, яка побороватиме брехню.

Ще приклад: совєтська пропаганда говорить, що наче б то американська наука і промисловість стояли на послугах підпалювачів війни, працюючи лише для підготовки війни та для пригнічення людей. Але ж телевізійні апарати є прекрасний приклад того, що насправді і наука, і промисловість служать звичайним людям, збагачують їх життя та приносять американцям та їх дітям навіть розвагу.

В листі про телевізійні апарати можуть бути кілька простих речень, як, наприклад: „Тепер вся родина збирається дивитися на телевізію, як колись, у старому краю, діти збиралися коло бабусі слухати казки"... „Хоч ми і прості робітники, та маємо телевізійний апарат, який щовечера дає нам цікаву і культурну розвагу"... „Аж дивно, що науковці в своїх лябораторіях добилися таких цікавих винаходів, що тепер приступні всім робітникам..."

Чи такі прості слова в звичайних листах не вплинуть на душі людей більше, як товсті книжки, що намагаються правдиво описати життя в Америці?

Наприкінці одне зауваження. Недавно мільйони людей дивилися як телевізійні апарати передавали розслідування справи злочинців у Сенаті ЗДА. Якщо згадувати про ці передачі то це треба робити так, щоб читач листа правдиво зрозумів про що йдеться. Адже комуністична пропаганда невтомно називає американців „гангстерами" та бандитами. Отже, якщо хтось напише про ці передачі, то треба так написати, щоб читач зрозумів, що теж один з проявів американської демократії. Можна сказати приблизно так: „Ще одна велика перевага телевізії в тому, що тепер американці можуть наочно бачити, як саме працює а м е риканський уряд, а це надає демократії нового значення. Недавно ми всі слухали і дивились як комітет видатних сенаторів р о з с л і дував д е які нечесні вчинки, зроблені в нашому міському уряді. Тепер ми ще більше знатимемо про наш уряд, знатимемо за кого голосувати і як зробити, щоб наш уряд добре працював."

Це є стаття із серії статтів, поширюваних тепер Загальною Радою Американської Єдности з метою допомогти американським громадянам ширити правду про Америку по всьому світу. Якщо у Вас є якісь питання або побажання щодо того, як зробити листи закордон ще ефективнішою зброєю у поході за правду — то напишіть листа до редактора або до Загальної Ради Американської Єдности: 20 Вест 40 Стріт, Ню Йорк 18, Н. Й.

ДОПОВІДЬ НТШ

„До проблеми захід. европ. зв'язків українського барокко доби Мазепи" — доповідь професора О. Оглоблина.

„Корені цілих функцій" — доповідь проф. О. Андрушкова. Обидві доповіді в домівці НТШ при Чорч Ст. 50, в суботу 14. квітня ц. р. в 5. год. Гостям раді!

Большевицька препарація клясиків літератури

(Закінчення зі стор. 2-гої)

„Шевченко мріяв, що замість поваленого революцією царизму в країні буде встановлена республіка на зразок — **найпередовішої республіканської країни того часу — Америки** (підкреслення наше. П. З.) А далі йде цитата з Шевченка. У критико-біографічному нарисі Н. Ф. Бельчикова „Тарас Шевченко", Москва, 1939., на сторінці 208 і 209 в розділі 6. „Політичний ідеал Шевченка" — читаємо таке пояснення до Шевченківської цитати про Вашингтона:

„З іменем Вашингтона (1732—1799) — першого президента Північно-Американських Сполучених Штатів — революційні демократи шестидесятих років зв'язували уявлення про боротьбу за найдемократичніший шлях суспільного розвитку Росії...·Шевченко протиставляє царсько - поміщицькому пригнобленню **найпередовішу** в той час країну — Північно-Американські Сполучені Штати. У Вашингтоні — вождеві визвольної боротьби за незалежність американського народу — Шевченко показував ідеал борця за демократичну свободу і республіку."

У примітках до „Кобзаря" Шевченка, виданого 1943 року з передмовою П. Тичини, ім'я „Вашингтон" має таке пояснення, як і у виданні творів Шевченка 1939 року. Такий же самий текст примітки маємо і в „Кобзарі", виданому 1947 року у Києві з вступною статтею О. Корнійчука. (На 289 стор).

У російському виданні „Тарас Шевченко". „Собрание сочинений в 5 томах. Под редакцией Рильського и Ушакова. Москва. 1948, Том 2" — на сторінці 369 читаємо таку примітку:

„Вашингтон (1732-1799) — перший президент Сполучених Штатів Америки, керівник і воєнно-начальник америк. армії під час визвольної війни з Англією. Ім'я Вашингтона було надзвичайно популярне в колах української і російської демократичної інтелігенції."

Порівнюючи всі ці тексти приміток про Вашингтона у виданнях 1939-1948 рр., з текстом примітки до видання 1949 року, бачимо велику, істотну різницю. В останній примітці замовчується, що Вашингтон був борець за волю найпередовішої республіканської країни, що Вашингтон був для Шевченка ідеалом борця за незалежність своєї країни, за демократичну свободу і республіку, що ім'я Вашингтона було надзвичайно популярне в колах української і російської демократичної інтелігенції. — Натомість коментатори намагаються очорнити світле ім'я Вашингтона, применшити його значення, зфальсифікувати його постать, виставивши його як великого землевласника, реакціонера та опортуніста. — Але ніхто з совєтських читачів не повірить цим наклепам. Їх спростує кожне видання творів Шевченка аж до 1948 року включно, їх спростовує той же самий коментатор у попередньому виданні, але найкраще спростовує большевицьку брехню сам Великий Шевченко. Висловлення Шевченка про Вашингтона таке ясне і недвозначне, що дійсний зміст його і значення кожному зрозумілі без усяких коментарів. Шевченко мріяв про переможну боротьбу України з Росією, про боротьбу за самостійність і незалежність, про вибореня самостійної України, про утворення у звільненій від російського панування самостійній Україні — республіканського демократичного ладу, про новий і праведний закон", про героя борця і першого президента Української Самостійної Народоправної, демократичної республіки! І найкращий зразок такого борця і провідника визвольної боротьби Шевченко бачив у Великім! Вашингтоні і Злуч. Держ. Америки — це символ того політичного ідеалу, до якого поривався, якого жагуче прагнув Шевченко. Вашингтон і Америка — це символ того ідеалу, про який мріє і тепер кожен Українець у всьому світі і передовсім кожен українець, який тепер живе під страшним гнітом большевицької Росії. І тому большевицькі прихвосні і блюдолизи намагаються своїми брехливими коментаріями здискредитувати світле ім'я Вашингтона, яке для українців було, є і буде символом свободи і боротьби за Незалежну Українську Республіку.

СМЕРТЬ ЛИЦАРЯ

(До 30-тої річниці смерти отамана Степового-Блакитного).

На далекому Криворіжжі, в невеликому селі Ганнівці, напевне, й досі стоїть одинока могила, поросла бур'яном і всіма забута. Молоде покоління й не знало про ту могилу нічого, але старші люди ще пам'ятають, що в ній спочиває порох великого українського патріота, організатора і керівника велетенського повстання на Катеринославщині і Херсонщині отамана Степового-Блакитного.

Кость Юрович Пестушко (псевдо Степовий-Блакитний) народився 1898 р. в с. Ганнівці на Катеринославщині, в заможній селянській родині. Закінчив двоклясову школу в рідному селі, а пізніше вчився в Механічно-технічному училищі в м. Олександрівському (теж Запоріжжя).

В 1915 році ще зовсім юнаком пішов добровільцем на війну. На фронті виявив надзвичайний героїзм і відвагу, за що був нагороджений двома георгіївськими хрестами. Пізніше був відряджений до військової школи, де здобув ступінь поручника. Лютнева революція захопила дев'ятнадцяти річного поручника на німецькому фронті. А як тільки почалася українська революція, він з головою поринає в організацію і розбудову української армії. Під час повстання проти німців і гетьмана Кость Юрович командує Маньківським полком у військах сл. п. от. Петлюри. Весь час у військах УНР перебуває на пості полковника. Зі своїм полком бере безпосередню участь в усіх найкривавіших боях військ УНР проти большевиків. А коли знесилені війська УНР відійшли до Польщі, Кость Юрович повертається нелегально у свої околиці і веде підготовку до повстання. В 1920 році він спритно використовує мобілізацію большевиками річників 1898-99-900 років і з них утворює перші повстанські загони, які під час цієї мобілізації в м. Кривому Розі роблять перший зрив проти більшовиків. Нищать більшовицьку владу в місті, а потім відходять у глибину Херсонських степів. Селянська молодь абсолютно вся приєднується до перших повсталих у Кривому-Розі і поступово невеликі загони переростають в потужну військову одиницю, знану як Степова дивізія, яка налічувала у своєму складі понад 30 тисяч війська. Цей повстанський рух набрав цього ж 1920 року надзвичайних розмірів. Повстанці під командою свого ще зовсім молодого отамана Степового-Блакитного контролюють цілу Херсонщину і частково Катеринославщину. Вони оволодівають такими повітовими містами як Єлисаветградський (тепер Кіровоград), Олександрівський і інші. Губернськими містами Херсон, Кременчук і інші.

Восени 1920 року Степовики перемаршовують на Київщину в Холодний Яр, де об'єднуються з іншими повстанськими загонами і ведуть далі бої з московсько - большевицькими ордами під командою наймолодшого з отаманів 22-річного Костя Юровича. А коли совєти замирилися з Польщею і мали звільнені будьонівські частини з фронту, вони кинули найбільші свої 6 й 11 кінні дивізії на розгром українського повстання.

Повстання було криваво здушене. Отаман Степовий-Блакитний ще деякий час перебував у підпіллі і готувався до нового повстання на весні 1921 року.

Але знайшлися запроданці й серед його вужчого оточення, які його зрадили. В квітні місяці 1921 року — на його штаб-квартиру налетів загороджувальний загін Криворізької повітової Чека в кількости 250 людей. Отаман був зі своїм найближчим ад'ютантом Лютим (дійсне прізвище Ялисей Черевик). Лютому пощастило втікти, а Степовий-Блакитний стріляв по ворогові до останнього набоя, а останній пустив собі в скроню зі словами: „Не посмієтеся московські наймити наді мною, а посмієтеся над моїм трупом! Як буде вільна Україна — передайте привіт від її вірного сина!"

Нехай же оцей коротенький спогад про його героїчну смерть і віддану службу Україні буде квітами на одну зарослу бур'яном і всіма забуту могилу, що й сьогодні стоїть на далекому Криворіжжі в селі Ганнівці.

А мій апель до його земляків і учасників того повстання, що розкидані на вільній землі Вашингтона і зокрема до філій ДОБРУСу заініціювати в українських церквах панахиду в квітні місяці за душу бл. п. отамана Степового-Блакитного. Нехай же хоч ми тут на вільній землі помолимося за душу бл. п. нашого земляка, бо там на його і нашій рідній землі таких людей не згадують. Вічна пам'ять славному синові України, що віддав своє життя на офіру багатостраждальної нашої Батьківщини.

Його земляк:

Федір Ганнівський

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Повідомляємо, що збирання місячних вкладок до 397 від. буде в неділю 15. квітня від год. 1-3 попол. в Домі Горожан ч. 847 Н. Френклін. Просимо членів прийти на час. — За уряд: Т. Костик, гол.; О. Штогрин, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Т-во Дарахівщина, від. 275, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 14 квітня в год. 7 ввечорі в церковній галі. Проситься членів прийти на збори і вирівнати залеглі вкладки. — Уряд.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Т-во Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що збори Т-ва відбудуться в неділю, 15. квітня, в год. 2-гій попол. в салі Клюбу, 13 Вашінґтон Ст. Просимо явитися і вирівнати свої належности. Рівнож принимаємо членів до Союзу без вступного. — За уряд: Н. Мазур, предс.; В. Мандзій, секр.

ВЕСТ ІСТОН, Па. — Т-во ім. Богдана Хмельницького, від. 137, подає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю 15-го квітня о годині 2-гій попол. в парафіяльній галі. Проситься довгуючих членів прийти і вирівняти свої залеглости. — За уряд: Ф. Сагатий, предс.; М. Колодруб, кас.; С. Колодруб, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 15-го ц. м. Проситься всіх членів явитися, бо є дуже важні справи, що мусять бути полагоджені. Особливо просимо тих членів, що довгують, негайно вирівняти свої вкладки. Новоеписані члени дістануть на зборах свої грамоти. — За уряд: Т. Малик, пр.; А. Гарасим, кас; М. Ю. Сеник, секр.

ЮТИКА, Н. Й. — Від. 58 має шану повідомити всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 14. квітня, в год. 6. ввечорі, в залі при 209 First St. Ввічливо проситься всіх членів явитися на збори та вирівняти свої вкладки. Хто бажає вступити в ряди У. Н. Союзу, рівнож проситься прибути на наші збори. — За уряд: В. Запанюк, р. сек.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

ТАРЗАН, ч. 2571 Ґрідлі дістає поміри

„Правда, твоя зброя говорить смертельною мовою" — сказав здивований Тор. „Чого ти пошукуєш в Зорамі?"

„Добрий запит!" — викрикнув Ґрідлі. „Чи я находжуся в Зорамі?" — Тор потакнув: „Так, ти в Зорамі". — Чи ти теж з Зораму?" — запитався Ґрідлі.

„Я Тор з Зораму" — сказав подорожний з Пелюсідару. „То ти знаєш Яну, Червону Квітку з Зораму?" — запитав швидко Ґрідлі.

„Що ти знаєш про Яну з Зораму?" — запитався Тор. — „Бо ми йшли до Зораму" — сказав Ґрідлі. „Вона щезла, а я шукаю за нею".